

Vlaams
Parlement

vergadering **C197**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 2 april 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de studentenparticipatie en -betrokkenheid bij onderwijsevaluaties – 1266 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de hervorming van de lerarenopleiding – 1269 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de lerarenopleiding – 1362 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseeel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de professionalisering van de lerarenloopbaan – 1543 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de aanbevelingen van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) omtrent de lerarenopleiding in Vlaanderen – 1549 (2014-2015)	8
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitwisseling van informatie tussen instellingen voor hoger onderwijs – 1352 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de beveiliging van persoonsgebonden gegevens in het onderwijs – 1423 (2014-2015)	24
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over problematisch spijbelgedrag – 1363 (2014-2015)	29
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de bemiddeling en de klachtenprocedure bij de afweging van de redelijkheid van de aanpassingen bij de inschrijving in het gewoon basisonderwijs van leerlingen die beschikken over een verslag voor toegang tot buitengewoon onderwijs – 1389 (2014-2015)	31

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de studentenparticipatie en -betrokkenheid bij onderwijsbeoordelingen – 1266 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp.a): Voorzitter, dank u dat ik voor de eerste keer in deze commissie het woord mag nemen.

Mijn vraag gaat over een topic dat ons allemaal na aan het hart ligt, namelijk de democratisering van het onderwijs en een belangrijk onderdeel daarvan: de studentenparticipatie. We moeten de ietwat 'negatieve' vaststelling maken dat de studentenparticipatie in Vlaanderen weerom in crisis lijkt te verkeren. Een aantal vaststellingen ondersteunen die stelling. Bijna alle studentenraden hebben nog steeds vacante functies, wat toch een probleem is. Op het meest elementaire niveau van studenteninspraak, namelijk de evaluatie van het genoten onderwijs, werden eind februari nog verontrustende berichten de wereld ingestuurd. Zo was bijvoorbeeld aan de KU Leuven de respons met betrekking tot die evaluatie nog nooit zo laag en moet er nog heel wat gebeuren om een respectabele responsgraad te bereiken.

Een andere vaststelling is dat het aantal studentenvertegenwoordigers elk jaar afneemt hoewel de studentenaantallen stijgen. Het omgekeerde zou eigenlijk moeten gebeuren. Het kleinere aantal studentenvertegenwoordigers staat in schril contrast met het bruisende verenigingsleven in het Vlaams hoger onderwijs en het engagement dat studenten tonen in verschillende verenigingen, gaande van studentenclubs tot politieke verenigingen.

Het gevolg van die vaststelling is dat spijtig genoeg de studentenstem in het onderwijsveld steeds stiller klinkt. Dat is toch een jammerlijke vaststelling omdat studenten en hun vertegenwoordigers regelmatig een grote meerwaarde vertonen via participatie, zowel binnen de opleidingen, de faculteiten als de onderwijsinstellingen en ook op het Vlaamse niveau waar studentenvertegenwoordigers en onderwijsvertegenwoordigers mee zorgen voor een goede afstemming en kwaliteit van een opleiding. Via participatie in bestuursorganen bewaken studentenvertegenwoordigers mee het democratisch karakter van ons hoger onderwijs. In de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) tonen de zetelende vertegenwoordigers hun meerwaarde aan bij de adviezen die finaal bij de overheid en de minister belanden.

De schaarste aan studentenvertegenwoordigers en de lage participatie aan de kwaliteitscontrole moeten ons echt wel zorgen baren. De oorzaken hiervoor laten zich niet onmiddellijk kennen. Een van de redenen zou misschien kunnen zijn dat het een opvallende vaststelling is dat Vlaamse studentenvertegenwoordigers in vergelijking met hun collega's in de ons omringende landen een vrij beperkt statuut hebben en dat de merites van onderwijsparticipatie misschien wel te weinig bekend zijn en bijgevolg ook onbemind. Er is natuurlijk ook de discussie met betrekking tot de financiering van de studentenkoepels, maar daarover eventueel later meer. Er zijn dus vele pijnpunten en spijtige vaststellingen die al eens aangehaald zijn in het verleden bij vorige evaluaties van de studentenparticipatie.

Minister, mijn vragen in het kader van het vooruitzicht van de evaluatie van het Participatiedecreet zijn de volgende. Welke mogelijkheden ziet u om studentenparticipatie in Vlaanderen te stimuleren, met bijzondere aandacht voor initiatieven die de trend van een dalende betrokkenheid kunnen keren? Welke rol ziet u weggelegd voor de Vlaamse studentenvertegenwoordigers binnen het hoger onderwijs?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, minister, voor onze fractie is studentenparticipatie uiteraard ook belangrijk. Daarom deel ik de bekommernis van collega Bertels. Ik wilde ook graag horen of u een zicht hebt op de dalende participatie.

Twee dagen geleden was ik aanwezig op een vergadering in mijn eigen alma mater: de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Een van de zaken die daar besproken werd, was de dalende studentenparticipatie in de onderwijsevaluatie. Ik schrok er een beetje van. Echt wel steeds minder studenten voelen zich geroepen om mee te werken aan de onderwijsevaluatie. Het verbaast me echt. We hebben er vorige week nog over gesproken. We hadden er toch vertrouwen in dat studenten een belangrijke bijdrage kunnen leveren, maar dan moeten ze het willen doen.

Een ander punt is, maar ik weet niet of dat voor alle universiteiten geldt, dat ook meisjes minder deelnemen aan die participatie. Ik zie aan de VUB een ondervertegenwoordiging van meisjes in de studentenraad. Ook dat is een aandachtspunt voor mij.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voor onze fractie en voor mezelf is dat geen onbelangrijk punt. Ik ben zelf jaren studentenvertegenwoordiger geweest in alle mogelijke raden die er zijn aan de universiteit, tot plezier van sommige proffen en tot minder plezier van sommige rectoren. Ik wil in het debat brengen dat het probleem niet nieuw is. Minister, in welke mate hebt u er een zicht op dat er veel is gewijzigd in de cijfers? Vergeef me de bewoordingen, maar ook in mijn tijd – dat is al een beetje geleden maar nog niet zo lang geleden – was het ook niet altijd evident om mensen te vinden om in een permanente onderwijscommissie te zetelen en dat ook vol te houden. De sociale raad op vrijdagavond was ook niet altijd een topper om veel mensen voor te vinden, tenzij de 'usual suspects'. Minister, welke evolutie ziet u daarin?

Ook is het de vraag hoe we studenten kunnen motiveren. Ik denk aan Turnhout, waar in de opleidingen Verpleegkunde en Vroedkunde de studenten eigenlijk zelf een vorm van visitatie met alumni, het werkveld en zorgvragers hebben opgezet om concrete actiepunten te maken in hun opleiding. Uiteraard blijft de autonomie van de hogeronderwijsinstellingen. Het is dus niet meteen onze vraag om ter zake decretaal werk te verrichten. Minister, ziet u dus een evolutie ter zake en ziet u een mogelijkheid om stimulansen te geven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, geachte leden, zonder dat ik daar mijn persoonlijke mening over geef, weet u uiteraard dat studentenparticipatie een belangrijk aspect is van ons hele onderwijsbeleid. Dan bedoel ik zowel het onderwijsbeleid van de overheid, dus van mezelf en al mijn diensten, als het beleid van de instellingen zelf. Er is dus sprake van een dubbel niveau. De regelgeving met betrekking tot studentenparticipatie is in 2004 tot stand gekomen in het Participatiedecreet, dat nu is geïntegreerd in de Codex Hoger Onderwijs. Die regelgeving wordt ook regelmatig geëvalueerd. Dat bewijst het feit dat er met betrekking tot het stimuleren van studentenparticipatie in 2013, dus vrij recent, via Onderwijsdecreet XXIII nog een aantal wijzigingen zijn doorgevoerd.

Die jongste wijziging is gebeurd op basis van een evaluatierapport van de regeringscommissarissen én op vraag van de studenten zelf. De participatie op het niveau van de opleidingen, het niveau dat het dichtst bij de student staat,

werd verplicht en is niet langer vrijblijvend. Dat is niet onbelangrijk. De instellingen zelf moeten nu in samenspraak met de studentenraad een statuut uitwerken voor de studenten die in opleidingsraden en andere bestuursraden zetelen. Die maatregelen zijn er gekomen vanaf het academiejaar 2013-2014 en hebben als doel om enerzijds de studenten nog beter te beschermen, maar anderzijds ook om hun participatie te stimuleren. Zowel de instellingen als de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) werden nauw bij de uitwerking van die nieuwe maatregelen betrokken. U weet dat wellicht, maar er waren al instellingen die een apart statuut voor studentenvertegenwoordigers hadden. Andere instellingen hebben dat moeten ontwikkelen. Zo'n statuut is wel belangrijk, omdat het kan bepalen dat vertegenwoordigers van studentenraden bijvoorbeeld een aantal vrijstellingen krijgen. De instellingen zijn daar vrij in, maar moeten dit wel verplicht samen met de studenten invullen.

Ik vind dus dat de regels met betrekking tot studentenparticipatie in het algemeen wel oké zijn. Dit is niet vrijblijvend. Dit is in 2013 nog eens aangepast, en ik sta daar ook volledig achter. Decretaal is bepaald dat er om de vijf jaar een evaluatie moet gebeuren. De aanpassingen via OD XXIII naar aanleiding van de vorige evaluatie zijn eigenlijk nog maar net van kracht, sinds vorig jaar.

Vooraleer we nu weer nieuwe initiatieven nemen, moeten we eerst eens bekijken wat het effect is op de studentenparticipatie in het bestuur van de instellingen van de maatregelen van OD XXIII. We hebben daar wel al contact over gehad met de VVS. Heel binnenkort komt er ook overleg over de meest geschikte manier om te bekijken hoe we eventueel kunnen bijsturen. Persoonlijk vind ik dit niet iets waarmee je vijf jaar moet wachten. Ook als overheid moet je immers eigenlijk permanent in dialoog staan met de studenten. Ik moet eerlijk bekennen dat ik in de paar maanden dat ik nu bezig ben, een vrij intens contact met de studentenvertegenwoordigers heb. We ontmoeten die bij alle beslissingen op alle niveaus. Zo was ik gisteren bijvoorbeeld bij de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), om er in debat te gaan met de rectoren en de directeurs van hogescholen. Ik ga buiten, en wie zit daar in de gang te wachten? Bram Roelant, de voorzitter van de VVS, die daar een uiteenzetting ging krijgen over de evaluatie van het Financieringsdecreet, die nog niet af is, maar waar men aan bezig is. Je ziet hen dus wel. Mijnheer Bertels, het zijn meestal wel dezelfde mensen die zeer actief zijn: dat moet ik wel zeggen. *(Opmerkingen van de heer Koen Daniëls)*

Nu kom ik tot wat de heer Daniëls heeft gezegd. Ik merk dat ook bij mijn eigen kinderen, die ook rondlopen in de gremia van ons Vlaams hoger onderwijs: het is inderdaad een groep die zeer actief is, maar die dan weer minder bekend is bij een groep die minder actief is ter zake. Die match lijkt te ontbreken. Het is niet zo dat men denkt: dat is nu onze vertegenwoordiger. Het is niet zo dat iedereen die kent. Dat doet geen afbreuk aan de kwaliteit van de vertegenwoordiger, integendeel. Er zijn ook verscheidene instellingen. Als het gaat over participatie in Vlaanderen, is men dus zeer actief. Dat zijn inderdaad mensen die we ook vrij goed kennen, die ik na een aantal maanden ook vrij goed ken. Hetzelfde geldt voor de Vlaamse Scholierenkoepel. Zeker die nieuwe voorzitter is hyperactief. Het is dus een kleine groep zeer geëngageerde mensen die je ontmoet. Daarmee heb je natuurlijk niet die hele laag, maar wel de officiële laag die representeert.

Uit de regelgeving blijkt duidelijk dat studenten een cruciale rol spelen in het hoger onderwijs. Dat geldt ook voor mijn eigen beleid. Ik vind de VVS een belangrijke gesprekspartner. We delen ook vaak dezelfde bekommernissen. Wel neem ik ook een vrij hoge activiteitsgraad waar bij de eigen studentenvertegenwoordigers van de diverse universiteiten. Dat merk je aan hun studentenmagazines en zo. Als het gaat over voorbeelden: recent moest ik spreken op een studiedag over oriëntering. Daar zag ik ook dat de vertegenwoordigers van de studenten kwamen luisteren en actief

participeren. De studenten maken ook deel uit van de taskforce die het nieuwe systeem van kwaliteitszorg heeft uitgewerkt. Ze zullen ook zeer nauw worden betrokken bij het uitwerken van die nieuwe kwaliteitszorg. Als we kwaliteitszorg willen bieden in het hoger onderwijs, dan doen we dat immers voor de studenten. Dit is onderwijs en opleiding voor hen, dus moeten ze ook mee deel kunnen uitmaken van de beoordeling van de algemene kwaliteitszorg binnen een instelling. Dat lijkt me zeer verrijkend. Ik vind dat men hen niet genoeg kan betrekken.

In de instellingen zelf zijn studenten betrokken op bijna alle bestuursniveaus. Het model verschilt van instelling tot instelling. Sommige kiezen resoluut voor medebestuur en nemen dus studenten op in hun formele bestuursorganen. Andere zetten in op medezeggenschap, waarbij studenten zelf geen bestuurders zijn, maar wel gehoord worden. De kern van de zaak is dat ze actief moeten worden betrokken bij het onderwijsbeleid.

Dat geldt zeker voor het studentenbeleid. Decretaal is voorzien dat de stuvoraad voor de helft uit studenten moet bestaan. Die raad beslist over de besteding van de middelen voor studentenvoorzieningen. Dat is 44 miljoen euro voor alle hogescholen en universiteiten samen. Ook over het faciliteren van de participatie van studenten op dat niveau is het decreet formeel: "De studenten die deel uitmaken van de stuvoraad genieten van de nodige faciliteiten om hun mandaat naar behoren te kunnen vervullen. Ze mogen op geen enkele wijze nadelen ondervinden of sancties krijgen door de instelling voor daden die ze stellen bij de uitoefening van hun mandaat." Instellingen moeten dit zeer ernstig opvatten en in die raden ook echt samen beleid voeren met de studenten.

De deelname van studenten aan raden van bestuur, academische raden en stuvoraden is het meest zichtbaar, maar bijna nog belangrijker is hun impact op het microniveau van de opleidingen. De participatie op dat niveau is sinds OD XXIII decretaal geregeld en ze is ook zeer belangrijk voor kwaliteitszorg. We maken momenteel de transitie naar een systeem waarbij de instellingen zelf meer verantwoordelijkheid krijgen voor de kwaliteit. Er komt daarover nog een decreet in de commissie. Tot nu toe waren er visitatiecommissies per opleiding, en die telden steeds ook één student. Als we nu overgaan naar het systeem van instellingsreview, dan is het cruciaal dat de studenten daar nog steeds een belangrijke rol in spelen. Nog altijd zal er dus een student lid zijn van de commissie die de instellingsreview doet, maar bovendien zullen de instellingen ook moeten aantonen, om de kwaliteitstoets te doorstaan, dat ze voor de interne kwaliteitszorg met betrekking tot hun opleidingen ook de studenten en de alumni blijven betrekken. Dat staat ook expliciet in het decreet en is ook hernomen in de memorie van toelichting bij het decreet over de aanpassing die we nu aan het voorbereiden zijn.

We hebben in Vlaanderen een goede traditie als het gaat over studentenparticipatie. Die is decretaal zeer stevig verankerd. Dit werd recent nog geüpdatet en wordt door de hogescholen en universiteiten ernstig opgenomen. Er kunnen regels zijn, maar we moeten studenten ook goesting doen krijgen om aan participatie te doen. De nieuwe regels voor kwaliteitszorg waarbij instellingen daadwerkelijk de betrokkenheid van studenten zullen moeten aantonen, kunnen aanleiding geven tot meer zin van studenten om te participeren aan het beleid. Dat is ook voor hen cruciaal en belangrijk.

De opmerking dat dit van alle tijden is, is juist. Misschien is het nu iets beter zichtbaar doordat er zoveel decretale garanties zijn ingebouwd. Misschien zitten we in een overgangsfase, net omdat de regels voorzien in nog meer uitgebreide participatie. Ik zeg dit vanuit mijn positieve ingesteldheid. We kunnen nagaan hoe we studenten kunnen stimuleren, maar zij moeten goesting hebben om het mandaat op te nemen. Uit persoonlijke ervaring vind ik dat de rechten en vergoedingen goed zijn geregeld. Er wordt geprobeerd om hindernissen weg te werken.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp·a): Minister, het laatste dat u hebt verteld, onder meer uit uw persoonlijke ervaring, is belangrijk. We moeten studenten stimuleren om goesting te krijgen. U noemt het een probleem van alle tijden dat misschien nu beter zichtbaar is vanwege de overgangperiode, maar er is wel een probleem. Daar moeten we wat aan doen en vanuit het beleid incentives geven die moeten vermijden dat we binnen x aantal jaren dezelfde vaststelling opnieuw moeten maken. Het gaat om een klein groepje usual suspects, zoals de heer Daniëls zegt. Er zijn problemen inzake vertegenwoordiging, zoals met betrekking tot meisjes, beursstudenten, studenten met een functiebeperking of allochtone achtergrond. Er is een – potentieel – representativiteitsprobleem, en daar moet iets aan gebeuren.

U verwijst terecht naar de decretale verankering en de verplichting van de onderwijsinstellingen inzake studentenparticipatie. Ik vraag u om een aantal zaken mee aan te sturen of best practices naar voren te schuiven zodat de kwaliteitstoets en de kwaliteitszorg door iedereen kan worden doorstaan. Het gaat dan over vorming van potentiële studentenvertegenwoordigers, het al dan niet aanstellen van studentencoaches en het invoeren van een soort valorisatie voor studentenvertegenwoordigers via een opleidingsonderdeel. Dat wordt al toegepast in sommige hogescholen en zou verbreed moeten worden.

Ik ken het voorbeeld van de 'verpleegstersschool' in Turnhout zeer goed. Die voorbeelden moeten worden bekendgemaakt zodat er een beter kader komt voor studentenparticipatie in de ruime zin, breder dan studentenparticipatie zoals het is opgenomen in het decreet.

Minister, ik zou u willen oproepen om een aantal voorbeelden bekend te maken en stimulansen te geven om studenten 'goesting' te doen krijgen in die studentenparticipatie in de ruime zin.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Ik deel uw mening dat er inderdaad niet meer regels nodig zijn, maar ik dacht wel aan sensibilisering of de VVS helpen bij het opzetten van een campagne om het contact tussen vertegenwoordigers en de studenten te verbeteren zodat studenten weten wie er voor hen opkomt. Ik wist eigenlijk destijds ook niet altijd even goed wie mijn studentenvertegenwoordiger was. Er is misschien nog werk aan de winkel, maar niet met extra regels, maar wel met sensibilisering. Misschien kan dat ook aan bod komen in de contacten met de VLIR en VLHORA zodat de universitaire gemeenschap kan meewerken om een campagne op te zetten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Op dit moment wordt er bij de visitaties in het hoger onderwijs telkens een student meegenomen. Hun bijdragen geven telkens een frisse kijk. In het verleden heb ik zelf actief mogen participeren. We moeten ervoor zorgen dat die frisse kijk blijft bestaan en naar waarde wordt geschat.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik vind dat u vanmorgen een heel belangrijk signaal aan de studenten hebt gegeven. Het krachtigste signaal dat het beleid kan geven, is de appreciatie van de minister voor die studenten die vandaag reeds betrokken zijn. Op die manier kunnen ook meerdere studenten worden gestimuleerd om hun verantwoordelijkheid op te nemen. Minister, ik druk mijn waardering uit voor de woorden die u daarnet hebt uitgesproken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb weinig toe te voegen aan uw aanvullende opmerkingen. De suggesties voor sensibilisering neem ik mee. Affiches zullen minder effect hebben dan het lokale beleid dat elke instelling voert. Men zou bij wijze van spreken bijna moeten vechten om in een instelling in een bestuursorgaan te kunnen zetelen of om mee het kwaliteitsbeleid te mogen beoordelen. Ik zal nagaan wat ik kan doen, maar ik ga geen campagne om de campagne voeren om te tonen dat ik ermee bezig ben. Maar ik denk ook niet dat dat uw vraag was.

Ik vind ook dat we de VVS moeten ondersteunen bij hun inspanningen om bijvoorbeeld lokale raden op te richten in kleine instellingen waar participatie minder is ingeburgerd. Ik weet dat de VVS hiervoor inspanningen doet, wat niet altijd even makkelijk is. Het vraagt een beetje maatwerk.

Mijnheer Daniëls, het siert u dat u het in verleden mee de kwaliteitszorg hebt bewaakt. In mijn zeer dichte omgeving is er ook iemand die zich nogal intens bezighoudt met de kwaliteit. Het is zeer verfrissend om met hem te discussiëren. Er is geen sprake van dat studenten geen plaats zouden innemen in het toekomstige kwaliteitsbeleid van hoger onderwijs – ik zou thuis niet meer binnen mogen.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp-a): Ik onthoud de appreciatie voor de huidige studentenvertegenwoordigers. Niemand stelt die in vraag. We roepen enkel op dat er meer zouden zijn.

Minister, we moeten sensibiliseren en daarvoor is een affiche inderdaad niet voldoende. We moeten wel een tandje bijsteken om meer studentenvertegenwoordigers te kunnen hebben en te betrekken. Ik heb begrepen dat u zich engageert om de VVS te ondersteunen om bij lokale actoren meer vertegenwoordiging te hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de hervorming van de lerarenopleiding – 1269 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de lerarenopleiding – 1362 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de professionalisering van de lerarenloopbaan – 1543 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de aanbevelingen van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) omtrent de lerarenopleiding in Vlaanderen – 1549 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag dateert al van 24 februari. Mijn collega's hebben bijkomende vragen gesteld naar aanleiding van krantenartikelen uit maart.

Het Vlaams regeerakkoord stelt in verband met de lerarenopleiding : "We hervormen de lerarenopleiding. De beleidsevaluatie en de rapporten van de thematische werkgroepen kunnen daartoe een aanzet geven. Bij het uittekenen van de nieuwe lerarenopleiding zetten we in op de kennis van de te onderwijzen vakinhoud net zoals op de noodzakelijke didactische vaardigheden alsook klasmanagement. Van onderwijsinstellingen verwachten we dat ze hun verantwoordelijkheid nemen door voldoende stageplaatsen aan te bieden."

Minister, collega's, we kunnen zo veel doen in Onderwijs als we willen, we kunnen decreten maken, maar de kern is en blijft dat de leraar het in de klas en in de school moet waarmaken. Ik wil het in perspectief plaatsen. Eén leraar beïnvloedt in zijn totale loopbaan 960 leerlingen. Als de kwaliteit van onze leraar daalt, heeft dat rechtstreeks een gevolg voor 960 leerlingen, aan een gemiddelde loopbaan in een klas van 24 leerlingen.

De nood aan kwalitatieve leerkrachten wordt door niemand ontkend en kent zijn aanvang reeds in de lerarenopleiding. In juli 2013, ondertussen anderhalf jaar geleden, was er een beleidsevaluatie. Die bracht een aantal zeer pertinente problemen aan het licht, voornamelijk in de lerarenopleidingen die worden ingericht in de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's). Daarvoor werden heel wat adviezen uitgesproken. Er moest dringend verandering in komen. Dat was de rode draad bij de aftrap van de evaluaties, die uw voorganger gaf in het Egmontpaleis.

Momenteel woedt er bovendien een concurrentiestrijd tussen de lerarenopleidingen in de CVO's en deze die worden aangeboden aan de universiteiten. Men kan de zogenaamde specifieke lerarenopleiding (SLO) zowel bij die centra als aan de universiteit volgen.

Binnen de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) werd onlangs een 'outside-the-box'-nota goedgekeurd. Om de kwaliteit van de lerarenopleiding te verbeteren, ervoor te zorgen dat leraren sterker beginnen, betere didactische vaardigheden en klasmanagement meekrijgen en om te zorgen voor diversiteit, kwam men daar op het idee om de lerarenopleiding aan de universiteiten in te korten, meer bepaald van 60 naar 45 studiepunten. Of dat denken out of the box vooral ingegeven was door kwaliteit dan wel door het verhogen van het concurrentievermogen, laat ik in het midden. Ik heb er wel een idee van.

Minister, volgens welke timing wilt u uitvoering geven aan de passage uit het Vlaams regeerakkoord in verband met de lerarenopleiding, die gebaseerd is op evaluaties van meer dan anderhalf jaar geleden? Wat is de stand van zaken voor de educatieve masters? Als je bijvoorbeeld Germaanse talen gaat studeren, en je wilt zeker leraar worden, zouden we masters kunnen inrichten die vakdidactiek al als onderzoeksonderwerp inhouden. Hoe staat u tegenover de standpunten in de zogenaamde 'outside-the-box'-nota van de VLIR, en meer bepaald de verkorting van de opleiding? Hoe zult u de kwaliteit van de lerarenopleiding, op basis van de beleidsevaluatie en de richting opgenomen in het regeerakkoord, bijsturen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, in de beleidsnota Onderwijs 2014-2019 wordt het versterken van de lerarenopleiding gezien als een belangrijk element bij het garanderen van voldoende deskundig en gemotiveerd onderwijspersoneel.

Collega's, u weet allemaal dat we in het Vlaamse onderwijs eigenlijk drie verschillende lerarenopleidingen hebben. De professionele bachelor onderwijs is een driejarige opleiding. Daarnaast is er de SLO na een master, vroeger noemde men dat 'aggregaat'. De derde mogelijkheid om een onderwijsbevoegdheid te krijgen, is inschrijven voor een specifieke lerarenopleiding in het volwassenenonderwijs. Dat kan gebeuren door zowel masters als door bachelors. Deze opleiding wordt veelal gekozen door zijinstromers in het onderwijs met ervaring uit het bedrijfsleven, maar ook meer en meer door mensen die een technisch vak onderwijzen na een professionele opleiding aan een hogeschool.

Omdat de SLO in het volwassenenonderwijs combineerbaar is met een beroepsactiviteit, wordt deze opleiding ook steeds populairder bij pas afgestudeerde universitaire masters. Ze kunnen bijvoorbeeld als leraar in opleiding (LIO) halftijds les geven; hun aanstelling in het secundair onderwijs telt dan mee als stage voor de SLO. En zodra ze hun onderwijsbevoegdheid verworven hebben, worden al die gepresteerde dagen van hun aanstelling als LIO bovendien meegerekend in de anciënniteit, die ze nodig hebben om te komen tot een mogelijke aanstelling als tijdelijke van doorlopende duur.

Een master die kiest voor de SLO aan de universiteit, heeft bij het verwerven van de onderwijsbevoegdheid daarentegen nog geen enkele dag aanstelling op de teller van zijn anciënniteit. Hoewel dit voordeel voor LIO's door geen enkele opleider in de verf wordt gezet, mag het toch geen verwondering wekken dat de universiteiten steeds meer SLO-studenten verliezen aan het volwassenenonderwijs, zoals enkele weken geleden overigens werd aangestipt in de media.

Minister, in de beleidsnota stelt u over de lerarenopleiding: "Ik wil ervoor zorgen dat dit aanbod minder versnipperd wordt georganiseerd en dat de aanbieders onderling beter samenwerken." Op welke manier ziet u daar mogelijkheden toe in het huidige onderwijslandschap? Gaat het enkel over de samenwerking tussen de SLO aan de universiteit en de SLO in het volwassenenonderwijs? Of wordt ook de geïntegreerde lerarenopleiding professionele bachelor hierbij betrokken?

Welke aanzetten uit de onlangs in De Morgen vermelde nota van de VLIR zijn zinvolle denkpistes? Hoe wilt u verhinderen dat de huidige ongelijkheid inzake anciënniteitsverwerving tijdens de stage, het aanzuigeffect van de SLO in het volwassenenonderwijs nog versterkt? Wilt u op korte termijn ook deze ongelijkheid in het verwerven van anciënniteit tijdens de stage kritisch bekijken en mogelijk wegwerken? Zo ja, op welke manier? Zo neen, waarom niet?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, minister, ik heb me gericht op de gepubliceerde resultaten van het nationale en internationale expertenpanel dat de lerarenopleidingen vorig jaar visiteerde. Alleen bij een positief resultaat mogen die opleidingen zonder voorbehoud bachelordiploma's blijven uitreiken. In eerste instantie heb ik me daarop gefocust.

Voor de voltijdse lerarenopleidingen kregen bijna alle hogescholen een voldoende of net iets beter. Toch is de visitatiecommissie vrij kritisch. Het basisniveau is bijna altijd in orde, maar als we de startende leerkrachten in het onderwijs willen houden, dan moet er dringend werk worden gemaakt van de professionalisering van hun opleiding. Nu stopt het eigenlijk na de opleiding, hoewel de complexiteit van het onderwijs almaar toeneemt. Dat zien we ook in de bevindingen van de inspectie wanneer het gaat over bijvoorbeeld de Brusselse scholen waar zich een redelijk complexe werksituatie voordoet voor de leerkrachten. Daar is ook de vraag gerezen naar sterkere professionalisering voor de leerkrachten die al voor de klas staan.

De kloof met de praktijk blijkt moeilijk te overbruggen, in de ene situatie al meer dan in de andere. In veel opleidingen wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan diversiteit en differentiatie en een meer leerlinggerichte aanpak, maar in de praktijk blijken veel studenten er onvoldoende op voorbereid te zijn. De juniorleerkrachten hebben het ook vaak moeilijk om lastige gesprekken te voeren met ouders, omdat zij tijdens hun stage vaak niet aanwezig mogen zijn bij oudercontacten of daar redelijk weinig op voorbereid zijn. Onder andere door die complexiteit haakt 22 procent van de startende leerkrachten binnen de vijf jaar af en kiezen ze voor een andere loopbaan.

Experts wijzen hierbij opnieuw op het belang van een goede aanvangsbegeleiding. Hierbij staan ervaren collega's hun startende collega's bij om hen te coachen. Met het wegvallen van de mentorenuren is dit een probleem op het terrein.

Voor de specifieke lerarenopleidingen aan de CVO's zijn de visitatieverslagen een stuk minder rooskleurig. Twee van de vijf kregen een zogenaamde 'voldoende met beperking in de tijd', wat neerkomt op een voldoende met herkansing. De inspectie geeft aan dat de kwaliteit daar extra in het oog moet worden gehouden. Uiteindelijk krijgen de werkstudenten hetzelfde bekwaamheidsbewijs om les te geven als de voltijdse studenten, terwijl zij lang niet altijd over de noodzakelijke competenties beschikken.

Minister, welke aanpassingen aan de verschillende lerarenopleidingen die hier genoemd zijn, acht u nodig en dringend? Wat doen we met de begeleiding van juniorleerkrachten in tijden van besparing? Of komt er opnieuw ruimte voor mentorenuren? Zijn de verschillen tussen de lerarenopleidingen van de hogescholen en van de CVO's gezien de resultaten aanvaardbaar, als we de doelstelling van de herwaardering van het lerarenberoep vooropstellen? Welke aanpassingen dringen zich hier op?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Voorzitter, minister, mijn vraag sluit naadloos aan bij de vraag van collega Brusseele. Ik heb een iets andere insteek dan collega Daniëls, ik vertrek vanuit de aanbevelingen van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR).

Vier commissies van nationale en internationale experts hebben vorig jaar de kwaliteit van de Vlaamse lerarenopleidingen beoordeeld. De resultaten van deze doorlichting zijn nu opgenomen in een lijvig rapport dat de VLUHR op 13 maart presenteerde. De conclusies van de vier commissies zijn enerzijds hoopgevend: de basiskwaliteit van de afgestudeerde leerkrachten is behoorlijk. Anderzijds geven de experts aan dat veel essentiële aspecten van het lerarenberoep onvoldoende aan bod komen tijdens de opleiding en dan vooral tijdens de stages. Zo missen veel pas afgestudeerde leerkrachten de nodige praktische ervaring om optimaal te communiceren met ouders en missen ze vaak de competenties om volwaardig te functioneren binnen een leerkrachtenteam.

Een groot deel van de pas afgestudeerde studenten heeft zelfs nog nooit een klassenraad mogen bijwonen. Dit toont nogmaals aan dat de inhoudelijke invulling van de stage niet overal even optimaal is en dat de samenwerking met de scholen bijzonder moeilijk is.

De VLUHR stelt dat de overgang tussen de opleiding en de tewerkstelling binnen de scholen bijzonder diep blijft. Hij pleit dan ook voor een betere afstemming tussen de opleiding en de stagescholen en is voorstander van een betere aanvangsbegeleiding voor jonge leerkrachten. De knelpunten uit het rapport zijn dus niet nieuw. Enkele maanden geleden stelde ik u ook al een vraag om uitleg

naar aanleiding van het onderzoek van de zes beleidsgroepen lerarenopleiding. In het eindrapport stelde men eveneens dat de inhoudelijke invulling van de stages niet overal even optimaal was.

Minister, wat zijn uw indrukken bij het recente rapport van de VLUHR? Hoe analyseert u de knelpunten die de expertencommissies naar voren brengen? Hoe zult u ervoor zorgen dat er bij de nieuwe lerarenopleiding ingezet zal worden op zowel de te onderwijzen vakinhoud als de noodzakelijke didactische vaardigheden en klasmanagement? Hoe zult u gevolg geven aan de opmerkingen inzake de betere aanvangsbegeleiding en de problematiek van de stages? Welke maatregelen zult u nemen om ervoor te zorgen dat de verschillende lerarenopleidingen, zowel de dag- als de avondopleidingen, dezelfde kwaliteit aanbieden?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Voorzitter, het feit dat zo veel collega's een vraag stellen rond de lerarenopleiding illustreert heel duidelijk het belang van gemotiveerde, heel sterke, goed opgeleide leraars. Goed onderwijs staat of valt met sterke leraars.

Minister, u hebt in uw beleidsnota en in het regeerakkoord aangekondigd dat u zou werken met verplichte niet-bindende toelatingsproeven voor specifiek de lerarenopleiding en meer algemeen het hoger onderwijs. In een antwoord op een schriftelijke vraag die ik eerder stelde, hebt u laten verstaan dat u aan de VLUHR de opdracht hebt gegeven om een heel oriënteringstraject uit te werken en daarin heel specifiek een plaats te geven aan die niet-bindende proeven, specifiek voor de lerarenopleiding. Minister, hebt u al antwoord van de VLUHR en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA)? De VLIR heeft inderdaad een 'outside-the-box'-nota geschreven, maar de universiteiten zijn ook zeer bezorgd over de instroom in hun lerarenopleiding, maar de leraars worden initieel opgeleid aan de hogescholen. Het is natuurlijk zeer belangrijk om te weten wat het standpunt van de VLHORA is over het oriënteringstraject en de uitwerking van die verplichte niet-bindende toelatingsproeven.

Een aantal oriënteringsproeven zijn op verschillende universiteiten tot stand gekomen. Hoever staat men? Gaan de hogescholen akkoord om met ingang van het academiejaar 2015-2016 daarmee te gaan werken? Dat was wat u eerder aankondigde. Naar mijn aanvoelen is dat nogal kort dag. Maar als men in de schoot van de VLHORA en de VLUHR daar een stap voorwaarts zet, is het misschien belangrijk dat we die stappen kunnen volgen. Hoever staat men met de ontwikkeling?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, u hebt veel vragen gesteld. Ik heb een dienstmededeling vooraf. Wij hebben opgelijst wat er de voorbije jaren over de lerarenopleiding aan studie- en evaluatiewerk verricht is.

Collega's, voor alle officiële rapporten samen, dus nog zonder de nota's en memoranda van stakeholders, gaat het intussen over 2893 pagina's. Ik geef een overzichtje. In december 2012 waren er de visitatierapporten van de SLO's. Van de 37 gevisiteerde instellingen behaalden een aantal instellingen een onvoldoende op een of meerdere onderwerpen. De SLO's van 11 CVO's, 3 hogescholen, 1 universiteit en de Evangelisch Theologische Faculteit Heverlee doorlopen op dit ogenblik een hersteltraject met een hervisitatie. De resultaten daarvan verwachten we nog voor het einde van dit jaar. Voor opleidingen die dan nog steeds niet voldoen, heeft de vorige regering beslist dat ze vanaf 1 september 2016 in afbouw gaan. Wat ik nu verteld heb in een notendop, heeft in totaal een omvang van vier boekdelen met in totaal 998 pagina's.

In oktober 2013 was er de beleidsevaluatie door de commissie-Biesta met als twee voornaamste aandachtspunten de nood aan aanvangsbegeleiding en de (on)gelijkwaardigheid van de verschillende trajecten, die nochtans allemaal opleiden tot het ene diploma van leraar. De omvang is 87 pagina's.

In juni 2014 waren er de verdere aanbevelingen door de beleidsgroepen met als rode draad de wenselijkheid van een, ik citeer, "professioneel continuüm" voor het lerarenberoep, dat start in de opleiding maar via de aanvangsbegeleiding ook verder loopt in het beroep. Dat is dus de blijvende professionalisering. De omvang hiervan is 134 pagina's.

In september 2014 waren er de visitatierapporten van de professionele bachelor (pba) kleuteronderwijs en pba lager onderwijs. Alle opleidingen scoren voldoende. Voor kleuteronderwijs krijgen zeven instellingen het oordeel 'goed'. De omvang is ook hier vier boekdelen kleuter, in totaal 660 pagina's, plus vier boekdelen lager, in totaal 326 pagina's.

In maart 2015 komen de visitatierapporten pba secundair onderwijs. Ook hier scoren alle opleidingen voldoende, ondanks de negatieve berichtgeving in de pers. De omvang is vier boekdelen, in totaal 688 pagina's.

Collega's, ik geef u dat mee om aan te tonen dat er echt een zeer grondige en omvangrijke screening van alles is gebeurd. Dat is een enorm omvangrijk materiaal waarmee we uiteraard aan de slag moeten gaan.

Mevrouw Celis, de visitatiecommissies hebben in die recente rapporten over de bachelor secundair onderwijs een aantal niet-onbelangrijke aandachtspunten opgesomd. Ze wijzen erop op dat het vaak niet mogelijk is om studenten tijdens de opleiding te laten kennismaken met alle aspecten van hun toekomstige job als leraar. Voorbeelden zijn het bijwonen van een klassenraad of een oudercontact. In sommige gevallen blijkt dat mogelijk maar vaak ook niet, afhankelijk van de opleiding of de stageschool.

Het aandachtspunt is de blijvende kloof tussen de opleiding en de praktijk. Dat baart me een beetje zorgen. Het gaat hier dus niet alleen over de verantwoordelijkheid van de opleidingen, zoals ik al eens heb gezegd in deze commissie, maar ook van de scholen zelf. Ze moeten stagiairs kansen bieden om klassenraden of oudercontacten bij te wonen om gewoon stage te kunnen lopen. Er is soms een moeilijke match tussen de stageplaats en de opleidingsinstelling. Die gedeelde verantwoordelijkheid zal dan ook de rode draad zijn in de rest van mijn antwoord op deze vragen.

Uit die visitatierapporten blijkt ook dat trajecten in avondonderwijs of voor werkstudenten soms onvoldoende scoren. Die trajecten zouden nochtans moeten leiden tot dezelfde set van basiscompetenties. De studenten behalen namelijk een identiek diploma. Trajecten die nu een onvoldoende kregen, moeten dus een herstelplan opstellen en een nieuwe visitatie ondergaan. In mijn schriftelijke voorbereiding gebruikt men het woord 'ondergaan', maar een visitatie ondergaat men niet: men moet er eigenlijk trots op zijn dat men dat mag doorlopen.

Ik verwacht dus zelf dat de hogescholen een aantal initiatieven nemen om die kwaliteit op peil te brengen. Daarvoor dient de visitatie uiteraard. Ik heb ook wel wat begrip en mildheid, gezien het feit dat die trajecten pas vrij recent zijn ontstaan. Dat ontslaat hen echter niet van de verplichting om ook voor die trajecten ervoor te zorgen dat alle kwaliteitsvereisten er zijn.

Ik denk dat er vier grote werkpunten zijn: de instroom, het curriculum, het landschap en de aansluiting bij het beroep. Ik begin met de instroom. Los van alle berichten over langer werken, blijft het natuurlijk een gegeven, als we de

demografische evolutie in Vlaanderen volgen, dat we in het komende decennium aan ongelijk ritme een aantal vacatures verwachten. Er wordt gewag gemaakt van meer dan 60.000 vacatures. Ik ben bereid om die cijfers te nuanceren, zelfs naar onder, maar het blijven er natuurlijk nog altijd veel. We zien dat helemaal niet vertaald in het aantal studiekeizers. Wat de professionele bachelor betreft, zien we dat er jaarlijks ongeveer 10.000 studenten beginnen met de opleiding. Dat aantal ligt 25 procent hoger dan in 2007: toen waren het er 8000. Ook de gemiddelde uitstroom, dus het aantal diploma's, stijgt, van 3890 naar 4830, dus ook met een kwart. Het aantal studenten stijgt dus, net als het aantal diploma's. Opvallend is echter wel dat voor iets minder dan de helft van die 10.000 starters vandaag, de lerarenopleiding niet de eerste opleiding is. Ze hebben daarvoor al iets anders gestudeerd, of hebben daartoe minstens een poging gedaan. In 2007 lag dat aandeel nog op 30 procent. Ik heb dat antwoord gegeven op een schriftelijke vraag van mevrouw Gennez.

Op een paar jaar tijd is dat aandeel dus met minstens 10 procent gestegen. De groep van studenten waarvoor dit de tweede keuze is, stijgt dus. Het wordt dus steeds minder de eerste keuze. We stellen dus vast dat voor jongeren de lerarenopleiding vaak niet de eerste keuze is. Terwijl het beroep vroeger veel aanzien genoot, lijkt het nu een veeleer onaantrekkelijke keuze, met weinig evolutie in de loopbaan. Die perceptie en die soms negatieve connotatie helpen ons natuurlijk weinig vooruit. Ik heb het hier misschien ook al een paar keer opgemerkt: we moeten ook toegeven dat een klassenraad na het zesde middelbaar aan de sterkste leerlingen al eens het advies zal geven dat ze wat hoger moeten mikken dan leerkracht. Dat is hier ook al aan bod gekomen.

Dat we het uitdagende karakter van die lerarenopleiding in de verf willen zetten, was een van de redenen waarom we in het regeerakkoord ook expliciet naar de lerarenopleiding verwijzen als het gaat om de verplichte, edoch niet-bindende toelatingsproef. Eigenlijk mag ik dat geen toelatingsproef noemen, want ze is niet bindend. Het is een instaproef. Gisteren was ik bij de VLUHR. Daar wil men dat graag een 'ijkingsproef' noemen. Er is een oriëntatieproef en dan een ijking. Ik zal straks het verschil uitleggen, maar goed, we zoeken dus nog een goed woord. Dat woord is voor mij echter minder belangrijk dan wat we ermee doen.

De bedoeling is dus om die hoge verwachtingen die we hebben van leerkrachten, te onderstrepen, en nog meer gemotiveerde jongeren te doen kiezen voor het beroep. Ik had de VLHORA gevraagd voorstellen te ontwikkelen. Gisteren had ik, zoals ik al zei, overleg met de VLUHR. Daar heb ik een overzicht gekregen van de acties waarin hogescholen en universiteiten voorzien met betrekking tot een betere oriëntering en toeleiding naar het hoger onderwijs.

Ik geef u informatie vers van de pers. U kunt er dan ook eens over nadenken. Specifiek voor de lerarenopleidingen zijn de hogescholen veeleer terughoudend om op voorhand pedagogische competenties te gaan meten, omdat die net tijdens de opleiding moeten worden ontwikkeld. Dat betekent echter niet dat je die instaproef in vraag kunt stellen. Ik geef een voorbeeld. Waaraan gisteren veel aandacht werd besteed, dat zijn de noodzakelijke taalcompetenties die men moet hebben om in het onderwijs te starten. Ze stellen dus dat die pedagogische vaardigheden eigenlijk moeten worden ontwikkeld tijdens het traject om leraar te worden, maar men moet bijvoorbeeld wel zijn taalniveau halen. Ze hebben me expliciet gevraagd hoe ik die toelatingsproef zie, of ze dat in die richting mogen ontwikkelen, of dat echt zo'n algemene pedagogische test moet worden, want dat zien ze eigenlijk niet echt zitten. We moeten dat nog uitwerken. Mijn kabinetsmedewerker Simon was erbij. Dat was een heel goede discussie. Ze zijn echt aan het evolueren met betrekking tot de vraag hoe dit nu eigenlijk moet worden gezien. We zullen elkaar weerzien. Ik weet niet wanneer de volgende afspraak is, maar ze gaan in elk geval nu verder met die ontwikkeling, met de

vraag hoe dat op een goede manier kan. Die pedagogische vaardigheden, dat ligt moeilijk voor hen. Je kunt uiteraard perfect vragen aan starters in de lerarenopleiding om hun algemene competenties in kaart te brengen. Er zijn ter zake ook heel wat instrumenten opgedoken, waarmee opleidingen aan de slag kunnen. Ik heb dus heel concreet gevraagd dat ze daar nu verder aan zouden werken, op basis van hun gedachten.

Dan waren er de vragen over hoe ik de timing zie. Ik vind het heel belangrijk om in zeer nauw overleg met hogescholen en universiteiten te werken, en ook maximaal gebruik te maken van de expertise die er is. Op dit ogenblik bestaat er een beroepsprofiel, en drie afgeleide sets van basiscompetenties: een voor het kleuteronderwijs, een voor het lager onderwijs en een voor het secundair onderwijs. Die dateren allemaal van 2007 en zijn misschien op een aantal punten aan actualisatie toe. Anderzijds is er al heel veel opgenomen in die basiscompetenties. U moet die eens lezen. Misschien hebt u dat allemaal gedaan. Zo'n set beslaat ruim tien bladzijden. We stellen nu vast dat bepaalde zaken wel in die basiscompetenties beschreven staan, maar dat die daarom nog niet noodzakelijk voldoende aan bod komen in de opleidingen. Ik geef een voorbeeld. Die basiscompetenties hebben het over de rol van de leraar als "partner van de ouders". In die gevallen zal het natuurlijk niet helpen om de kaders op papier te actualiseren, want dat staat er wel degelijk in, maar zullen we de opleidingen op een of andere manier moeten stimuleren om aan die competenties te werken. Het volstaat immers natuurlijk niet dat het daar staat als dat niet concreet op een of andere manier wordt vertaald. Dat is enigszins vergelijkbaar, denk ik, met de eindtermen in het secundair onderwijs: ook wat dat betreft stellen we vast dat een aantal theoretische kaders heel uitgebreid zijn, maar dat dit op zich geen garantie is dat in de praktijk al die doelstellingen worden bereikt.

Nog belangrijker dan de denkkaders op papier aanpakken, is dus de opleidingen zelf versterken en up-to-date houden. Opleidingen moeten, denk ik, zeer alert zijn voor maatschappelijke ontwikkelingen. Leraren krijgen vandaag te maken met een talige, culturele en socio-economische diversiteit. Ze krijgen ook te maken met fenomenen als armoede of pesten. In de beleidsnota heb ik ook al aangegeven dat we vakkennis, didactiek en klasmanagement heel belangrijk vinden. Mijnheer Daniëls, dat is de passage waarnaar u ook al hebt verwezen. Lerarenopleidingen zetten daar nu al op in, maar we moeten bekijken hoe we dat kunnen versterken.

Een bijkomend aanknopingspunt is de Onderwijsspiegel die gisteren is gepresenteerd. U zou die moeten hebben gekregen. We hebben gevraagd dat u die bijna terzelfder tijd zou ontvangen, zodat u zeer snel geïnformeerd zou zijn. Een van de aanbevelingen is dat directies en leerkrachten doeltreffender zouden handelen en dat een meer onderzoekende houding dit kan stimuleren. Daar ligt dus ook een taak voor de lerarenopleiding. Het is immers niet waar dat een onderzoekende houding afhangt van de directeur: het aannemen van een onderzoekende houding leert men ook al in de opleiding.

Mijnheer De Meyer, ik kom tot het citaat over het minder versnipperde aanbod. Daarmee zijn we natuurlijk bij de commissie-Biesta aanbeland. Die stelde zich vragen bij de gelijkwaardigheid van de diverse trajecten. Er zijn in Vlaanderen twee soorten lerarenopleidingen, de geïntegreerde en de specifieke, die door drie soorten instellingen worden aangeboden, namelijk de hogescholen, de universiteiten en de CVO's. In combinatie zouden er zo ongeveer tachtig opleidingen zijn die allemaal leiden tot dat ene diploma van leraar. Er zijn echter verschillen qua vorm, qua inhoud, qua schaalgrootte en ook qua kwaliteit – dat zie je zeer duidelijk aan de hand van de visitatierapporten –, om nog maar te zwijgen over de wijze van financieren, het inschrijvingsgeld en het recht op een studietoelage of educatief verlof. Daarmee heb ik ineens alle pijnpunten opgesomd.

Zeker met betrekking tot de specifieke lerarenopleiding is er een versnippering die niet bevorderlijk is voor de kwaliteit, en die mijns inziens leidt tot een ongezonde concurrentie tussen de universiteiten en de CVO's. Ik wil die versnippering terugdringen en echt inzetten op structurele samenwerking tussen de diverse aanbieders. Het moet mogelijk zijn om die concurrentie te overstijgen en de sterktes van iedere partner te combineren, bijvoorbeeld de vakdidactische expertise van de universiteiten met de flexibele aanpak van de CVO's. Je zou dat perfect kunnen matchen. Dat hoeft niet noodzakelijk een concurrentieverhaal te zijn. We voeren nu verkennende gesprekken, maar u hebt me gevraagd naar mijn ideeën, en ik geef ze u mee.

Ik kom tot de vragen van de heer De Meyer en mevrouw Brussee over het aanvaardbaar zijn van die verschillen. Ik heb niet voor niets verwezen naar al die duizenden pagina's van de visitaties, omdat ik dat echt wel een belangrijk naslagwerk vind om te starten. Daar zie je ze natuurlijk immers, de zwaktes en de sterktes. De visitatie van de SLO's dateert van 2012 en leverde een gemengd beeld op: sommige CVO's, universiteiten en hogescholen, maar ook enkele SLO's, bijvoorbeeld in de kunsten, komen daar ronduit positief uit, andere ronduit negatief. Zoals gezegd lopen er nu bij zeventien opleidingen hersteltrajecten, die moeten leiden tot een kwaliteitsverbetering. De visitaties van de professionele bachelors zijn recenter. Ze dateren nog maar van 2014-2015. Ze vertonen – gelukkig – een homogener beeld. De meeste opleidingen werden positief beoordeeld, maar we mogen hier niet alle opleidingen over één kam scheren. Ik wil benadrukken dat het niet zo is dat alle SLO's van CVO's ondermaats zijn, en alle andere opleidingen perfect. We kunnen in dezen dus zeker niet met een dikke stift lijnen beginnen te trekken. Dat kan niet. In het onderwijs is er sprake van nuances. Dat past enigszins bij mij.

Het is ook belangrijk te focussen op wat goed is. De probleemgerichte benadering betekent dat we moeten zorgen voor een onberispelijke kwaliteit van alle opleidingen, en dus voor het strikt opvolgen van die lopende verbetertrajecten. Die positieve benadering betekent dat we ook de sterktes van de goede opleidingen benadrukken, zowel in hogescholen als in SLO's aan universiteiten en in CVO's.

Mijnheer Daniëls, mijnheer De Meyer, dan is er de 'outside-the-box'-nota. Er werd verwezen naar een recente publicatie in De Morgen. Ik wil toch meedelen dat die nota ondertussen ook al een jaar oud is. In heel die discussie is dat slechts een van de mogelijkheden die zijn aangereikt met betrekking tot de hervorming van het landschap. Nu, ik vind dat eigenlijk iets moeilijks. Waarom? Er zijn voor- en nadelen, voor- en tegenstanders. Dat is zo met alles in het onderwijs. De nota stelt voor om de universitaire SLO te reduceren tot 45 studiepunten, waarbij de resterende 15 studiepunten worden vervangen door aanvangsbegeleiding. De studenten hebben nu al de reactie gegeven dat ze een "lichtere" lerarenopleiding niet zien zitten. Ik verwijs naar een krant van 9 maart 2015. Ze vrezen dat het voorstel vooral is ingegeven door de concurrentie tussen de universitaire SLO's en die van de CVO's. Dat bleek ook uit de reactie van de CVO's, die de universiteiten dan weer beschreven als een "ivoren toren" en een "zinkend schip". Dat stond ook in een krant, op 27 februari 2015.

Het is nu de tweede keer dat ik dat zeg, maar ik vind het echt niet verstandig om de discussie te voeren op basis van concurrentie. Belangrijk is dat veel studenten, ook masterstudenten, voor de lerarenopleiding blijven kiezen, en dat de opleiding die ze daarvoor kunnen volgen, van een grote kwaliteit is. De visitaties hebben aangetoond dat verscheidene SLO's niet voldoen, maar ze hebben ook aangetoond dat veel SLO's wél kwaliteitsvol zijn, ook in de CVO's. Je kunt dus niet zomaar een lijn trekken.

We moeten nu twee dingen doen. We moeten de kwaliteit strikt opvolgen voor de SLO's in een hersteltraject en tegelijkertijd van de SLO's aantrekkelijke en kwalitatieve opleidingen maken. Denken vanuit concurrentie zal daarbij niet helpen. Ik pleit er nogmaals voor om de sterktes – en het is niet de gemakkelijkste oefening die veel gevoeligheid vraagt – van CVO's, universiteiten en hogescholen te combineren. Het kan volgens mij wel.

De heer De Meyer had een vraag over de anciënniteitsverwerving. De doelstelling is om meer en nog betere leerkrachten aan te trekken. We zouden eigenlijk blij moeten zijn met de aanzuigefecten van lerarenopleidingen. Het zou eigenlijk geen verschil mogen maken welke soort opleiding men kiest want ze leiden allemaal tot het diploma van leraar. We moeten echter waken over de kwaliteit, en samenwerking in de plaats stellen van het huidige concurrentiedenken.

Wat ik nu ga zeggen, was voor mij totaal nieuw. Omtrent het verwerven van anciënniteit tijdens de stage is er nu al de mogelijkheid van de LIO-baan, een aanstelling als 'leraar in opleiding'. Dat is eigenlijk een vorm van duaal leren. Een student die al een diploma heeft, maar nog niet dat van leraar, kan tijdens de opleiding al deeltijds aan de slag in het onderwijs, en de uren voor de klas tellen mee als stage. Die mogelijkheid bestaat in alle soorten lerarenopleidingen, zowel de professionele bachelors als de SLO's. Die LIO-baan is nog nooit grondig geëvalueerd, al het studiewerk ten spijt. Ik vind het een dat concept dat potentieel heeft omdat het een automatische versmelting bewerkstelligt tussen de opleidingen en de schoolpraktijk. Ik vind dit interessant om verder op te werken. Kunnen we die troef niet wat meer uitspelen in de toekomst?

De educatieve master is een mogelijk element in de hervorming van het opleidingslandschap. Over de precieze invulling van het concept zijn er trouwens verschillende visies, zoals ook bleek uit de resultaten van de beleidsgroepen van vorig jaar.

In de Codex Hoger Onderwijs, artikel II.157, 5°, is de educatieve master momenteel opgenomen als mogelijkheid in het kader van de uitbreiding van de studieomvang, masters van 90 en 120 studiepunten. Daar luidt het echter dat de concrete invulling afhankelijk is van de voltooiing van de beroepskwalificaties. Tijdens de vorige legislatuur is een poging ondernomen om die beroepskwalificaties voor het beroep van leraar op te stellen, maar daar is de sector niet uit geraakt. Het is de vraag of de sector nu zit te wachten op dat debat en of het ook echt zou leiden tot meer duidelijkheid. We kunnen de hele discussie over de plaats van de lerarenopleidingen beter concreet aanpakken vanuit wat er al bestaat: de kwaliteit van de bestaande opleidingen in de verf zetten, de sterktes samenbrengen en remediëren aan de zwaktes.

Het concept is dus niet helemaal duidelijk. Het kan gaan over een variant op de bestaande masteropleidingen aan de universiteit met een volledig ingedaalde SLO, een vakinhoudelijke master met onderwijs als een soort afstudeerrichting. Het kan ook gaan over een vermastering van de huidige lerarenopleidingen op bachelorniveau zodat alle leerkrachten voortaan masters zijn, waarbij de vakkencombinatie voor het secundair als afstudeerrichting geldt. Het kan ook gaan over een masteropleiding als aanvulling op de professionele bacheloropleidingen onderwijs als optionele vervolgopleiding na een schakelprogramma. Het kan ook gaan over masters die nu al bestaan binnen de pedagogische wetenschappen, zoals educatieve studies en onderwijskunde, maar dit zijn niet echt lerarenopleidingen. Al deze mogelijkheden zijn erg interessant, maar hebben heel wat implicaties voor zowel de studenten als het beroep. We hangen een beetje vast aan de beroepskwalificaties. Ik luister ook naar jullie hoe we dit moeten organiseren inzake timing. Ik zou eerst werk willen maken van de bestaande opleidingen en die versterken.

Er waren vragen over de aansluiting met het beroep, de aanvangsbegeleiding en de stages. De stage biedt zeer grote kansen. Recent verscheen een boek met als titel 'Help, alweer een stagiair in de klas!'. Het was ironisch bedoeld, maar dat gevoel leeft op een aantal plaatsen. Op basis van het stageregistratiesysteem dat al bestaat in Oost- en West-Vlaanderen komt ook dit boek tot de conclusie dat de nauwe samenwerking tussen opleidingen en scholen cruciaal is voor een succesvolle stage. Ook in de problematiek van het vinden van stageplaatsen is de goede samenwerking en verstandhouding tussen opleidingen en stagescholen essentieel, zo blijkt uit het onderzoek dat aan de basis ligt van dit boek. Hier wordt opnieuw het belang duidelijk van samenwerken, gedeelde verantwoordelijkheid en samen opleiden. We mogen echt niet in hokjes denken. De stageplaats is cruciaal voor iemand om te worden wie hij/zij kan zijn als leraar.

Ik wil de stage nog meer positioneren als een geïntegreerd concept van participatie in de school. Op dat punt volg ik dus de signalen die in de media kwamen naar aanleiding van de visitatierapporten van de bachelor secundair onderwijs. Zowel de school als de opleiding kunnen daar meer uit halen. Het brengt scholen in contact met innovatieve, frisse ideeën over lesgeven binnen de opleidingen, en het vermijdt tegelijkertijd dat opleidingen vervreemden van de klaspraktijk.

Een partnerschap tussen scholen en opleidingen is ook van belang om het probleem van het tekort aan stageplaatsen aan te pakken. Een stageregistratiesysteem was eveneens een vraag van de beleidsgroepen. Een databank alleen biedt dan ook weer geen antwoord. Een intensieve samenwerking tussen opleidingen en scholen is minstens even bepalend. Het probleem is niet overal even groot.

Mevrouw Brusseel had een vraag over de juniorleerkracht. Die samenwerking stopt niet bij het uitreiken van het diploma. De lerarenopleiding zou naadloos moeten aansluiten bij de aanvangsbegeleiding en voortdurende professionalisering van de leraar. U verwees naar de uitval bij jonge leerkrachten met 12 procent in het kleuteronderwijs, 14 procent in het lager onderwijs en 22 procent in het secundair onderwijs. We moeten de motivatie hoe dan ook blijven voeden. Lerarenopleidingen kunnen een belangrijke rol spelen in navorming, terugkomenten enzovoort. Er moet vooral een structureel kader worden ontwikkeld voor de aanvangsbegeleiding voor startende leraren. Ik hecht daar veel belang aan.

We zitten in een bijzonder moeilijke budgettaire context. Met de sociale partners ben ik op zoek naar een kader waarin het mogelijk is om over loopbaanmaatregelen te spreken. Ik zie dat ook samen met de hervorming van het secundair onderwijs. We moeten enkele werven samen bekijken. We moeten bekijken wat de opdracht van de leraar is en daar de aanvangsbegeleiding in stoppen en de carrièremogelijkheden van de leraar. Dit kan niet los van elkaar worden gezien. Als de resultaten van de screening van de richtingen bekend zijn, is het moment aangebroken om die drie werven samen te bekijken.

Ik heb al verschillende concrete zaken aangehaald over mijn beleid en mijn gedacht gezegd over de dingen. De aantrekkelijkheid van de opleiding en het beroep wil ik vergroten. We moeten de kwaliteit zeer strikt opvolgen op basis van de visitatierapporten, met bijzondere aandacht voor de herstellatities voor de SLO's. We moeten het landschap hervormen, de versnippering beperken en de sterktes bundelen. We willen ook samenwerking met scholen stimuleren, zeker wat betreft de stages.

Om die zaken te bereiken, ben ik in nauw overleg met de opleidingen en de scholen. Het is belangrijk dat zowel de lerarenopleiding als de scholen waarin de leerkrachten terecht komen, de aanpak steunen en zich bewust zijn van hun gedeelde verantwoordelijkheid. Daar moeten we onze middelen op inzetten.

Ik heb nog niet geantwoord op een vraag in verband met de oriëntering. Er is een elementair verschil tussen de toelatingsproef en de oriëntering in het secundair onderwijs. Gisteren zat ik samen met de VLUHR. We hebben een open gedachtewisseling gehad over hoe we een oriënteringsinstrument kunnen ontwikkelen. Ik heb zeer uitgesproken de vraag gesteld om de bestaande oriënteringsinstrumenten samen te leggen en er één sterk instrument van te maken. In Gent is er de SIMON-test waarvan de eerste delen perfect bruikbaar zijn als oriënteringsinstrument in het secundair onderwijs. In Leuven gaat het over een capaciteitstest die zeer complementair is aan de test in Gent. Er zijn ook nog LASSI- en de Lemo-testen. Als die worden samengevoegd, kan er een krachtig oriënteringsinstrument worden gemaakt. Elke leerling uit het secundair onderwijs moet de kans krijgen om daaraan deel te nemen. Zo bereiken we misschien een groep van leerlingen uit gezinnen die normaal geen kansen hebben om hoger onderwijs te volgen. Door dat traject te volgen, krijgen die misschien inzichten in nieuwe kansen.

Ik was vorige week op bezoek in de Karel de Grote-Hogeschool in Antwerpen. We hebben daar lang gediscussieerd, onder meer over de lerarenopleiding. Ik was verrast over de zeer lage instroomcijfers van allochtone leerlingen. Als we willen dat de lerarenopleiding een weerspiegeling is van de maatschappij, moet dat veranderen. De instroom is heel klein en wie uitstroomt, vindt bovendien heel moeilijk werk. Ik was daar negatief over verrast. We moeten ervoor zorgen dat de instroom verbetert. In verpleegkundeopleidingen is het niet veel beter. Het is een beetje beter, maar niet zo veel. Dat vind ik verbazingwekkend. Er is op de school een heel gekleurde populatie, maar ze zitten bijna allemaal in economische richtingen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord en het doornemen van de meer dan 2000 pagina's gisteren. Ik begrijp dat u moe bent.

U zegt dat er te weinig leerkrachten zijn met een allochtone achtergrond, en dat klopt. Er is wel iets cruciaal als we over leerkrachten spreken. Eén leerkracht affecteert 960 leerlingen. We mogen niet aan kwaliteit inboeten op dat vlak. Ik onderschrijf het pleidooi van de hogescholen dat ze in de opleiding volop willen kunnen inzetten op vakdidactische kwaliteiten en dat er een basis moet zijn om op te bouwen op vlak van Nederlands, wiskunde enzovoort. Dat is cruciaal. U haalt de basis van de leraar aan: het is iemand die in staat is om iets op een andere manier met andere woorden uit te leggen. Daarvoor heb je een rijke en ruime woordenschat nodig.

Ik heb begrepen dat u geen voorstander bent om met een studiepuntenslag te beginnen om op die manier opleidingen aantrekkelijker te maken of om te zorgen voor een grotere instroom. U bent aan het overleggen en dat is goed. We moeten er wel voor opletten dat we niet blijven praten.

Die rapporten zijn van 2013. Ik heb de eer gehad om in veel van die commissies te zetelen. Het was zeer interessant, maar nu moeten we de hand aan de ploeg slaan.

Minister, hebt u een timing? In welke richting wandelen we en wanneer zullen we wat doen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

U hebt terecht gewezen op het dreigend lerarentekort. Vandaar dat het belangrijk is om na te denken over welke doelgroepen we wensen te bereiken. Zijinstromers zijn ongetwijfeld een van de groepen.

De CVO's hebben ook een voordeel, zijnde de regionale inplanting. Essentieel is – en u hebt dat ook in uw antwoord aangegeven – dat er meer samenwerking komt en dat kwaliteitseisen bij de opleiding hoe dan ook noodzakelijk zijn. De studies zijn er. Wij kijken uit naar de volgende stappen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, ik ben zeer tevreden met uw antwoord. Er is een grote zorg over de kloof tussen opleiding en praktijk. We moeten de scholen op hun verantwoordelijkheid wijzen. De vraag is hoe we dat kunnen doen zonder de druk op die scholen nog te verhogen.

Ik ben zeer blij dat u het hebt over het structureel kader voor de aanvangsbegeleiding. Dat is nodig.

Leerkrachten zijn soms negatief over de stages – ik baseer mij op ervaringen van leerkrachten – omdat de vakkennis van sommige stagiairs niet altijd is wat de leerkracht ervan verwacht. De mentor verwacht pedagogische vaardigheden te moeten en te kunnen overbrengen, maar merkt dat hij ook nog vakinhoud moet corrigeren. Dat ontmoedigt sommige mentoren.

Het probleem van de maatschappelijke waardering is een groot probleem. Het is niet zo vaak meer de eerste keuze van jongeren om leerkracht te worden, en dat is een grote uitdaging. Volgens mij kan de instaproef waarover u het hebt, wel helpen. Ik vergelijk even met de proeven die er geweest zijn voor de ingenieurs en die er nu zijn voor geneeskunde. Als er toelatingsproeven of ijkingsproeven zijn, zijn leerkrachten zeer sterk geneigd om leerlingen daarop voor te bereiden. Het heeft een positief effect. Dat men geen pedagogische competenties zou moeten meten, lijkt mij evident. Ik denk dat niemand dat hier zou vragen. Wat wel belangrijk is, is algemene kennis en een goede kennis van de onderwijstaal, want dat kan men niet meer rechte trekken in een korte lerarenopleiding van drie jaar.

Ik neem er even de Onderwijsspiegel bij. Zoals u weet, heb ik veel interesse voor STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) maar ook voor muzische vorming. 93 lagere scholen zijn door de inspectie getest op muzische vorming en slechts 36 voldoen voor muzische vorming. Het behoort voor een deel tot algemene kennis maar ook tot de belangstelling van de kandidaat-onderwijzer. Ik vind het een aandachtspunt.

Minister, ik ben het roerend met u eens dat we het beste van de verschillende werelden moeten combineren. De flexibiliteit van de CVO's is een positief element. Dat moet kunnen worden gecombineerd met een goede kennis van vakdidactiek en vakinhoud van universitaire opleidingen.

Ik was verbaasd te horen dat studenten geen voorstanders zijn van 45 studiepunten. Ik dacht dat men dat wel interessant zou vinden. Ik heb in mijn pakket van 60 studiepunten zelf ervaren dat er soms dubbel werk moest worden geleverd inzake pedagogie. Ik had bijvoorbeeld graag meer vakdidactiek gehad dan pedagogie.

Er is een tekort aan leerkrachten exacte wetenschappen en wiskunde. Zo'n volledig traject met 60 studiepunten als specifieke lerarenopleiding, zorgt er misschien wel voor dat de masters wiskunde of exacte wetenschappen die geen zin hebben om dat te doen, afhaken.

U denkt aan één krachtig oriënteringsinstrument. U hebt de verschillende instrumenten genoemd waar men nu aan werkt, de gevalideerde oriënteringsproeven SIMON in Gent en LUCI van de KU Leuven. Het zou een interessant huwelijk kunnen zijn. Het probleem is dat zo'n omvangrijke test zeker

gevalideerd moet zijn en dus iets meer werk zal vergen dan bijvoorbeeld een instaproef waar men enkel de algemene kennis gaat toetsen voor kandidaat-leerkrachten. Het is een groot verschil. Als we snel een aantal beslissingen willen nemen, kan een instaptoets die enkel peilt naar vakspecifieke kennis, sneller worden geïmplementeerd dan een heel groot oriënteringsinstrument.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor het zeer uitvoerige antwoord met een aantal zeer waardevolle ideeën.

Een visitatierapport is het ideale instrument om te weten en te meten en dan na te gaan hoe men daarmee verder kan. Ik vond het frappant dat de cijfers van de lerarenopleiding over het feit dat het een tweede of derde keuze is of een keuze na eliminatie, nog steeds stijgen. Ik vind het verontrustend.

Toen ik in 2009 uit de school ben gestapt, heb ik op Facebook toch wel heel wat vrienden uit de school behouden. Aan het eind van het schooljaar vraag ik steeds aan mijn oud-leerlingen welke opleiding ze hebben gevolgd en of ze succes hadden. Als ze falen, zeker in het universitair onderwijs, kiezen ze vaak voor een lerarenopleiding omdat ze toch ergens succes moeten ervaren. Ze behalen het diploma lerarenopleiding, niet om er effectief mee aan de slag te gaan, maar om in een ander traject nog eens opnieuw naar de universiteit te gaan.

Het is belangrijk, zoals ook mevrouw Brusseel zegt, om de sterktes van de verschillende mogelijkheden te combineren, maar dat we zeker moeten samenwerken met alle actoren die voor die stages een verantwoordelijkheid hebben. Zowel de Vlaamse Regering als de lerarenopleiding, de mentoren en de stagescholen, moeten de handen in elkaar slaan om zeer goede afspraken over organisatie en begeleiding te maken.

Minister, ik ga zeker gebruikmaken van uw tip. Het boek 'Help, alweer een stagiair in de klas!' heeft mijn belangstelling gewekt om eens na te gaan hoe herkenbaar het is.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Eergisteren heb ik een gesprek gehad met een jonge leerkracht die pas is afgestudeerd. Hij vertelde mij een aantal dingen waardoor ik dacht dat het toch wel belangrijk was om de lerarenopleiding eens goed te onderzoeken. Hij zei dat hij in zijn opleiding nooit van het M-decreet heeft gehoord en dat hij heel weinig kennis heeft opgedaan over leerstoornissen omdat het een keuzevak was. Je kunt dus kiezen tussen een of twee leerstoornissen die verder worden uitgewerkt maar over de andere leerstoornissen heb je in je opleiding dus niets gehoord. Er is dus nog werk aan de winkel. De lerarenopleiding kent dus een aantal hiaten waaraan we dringend aandacht moeten geven.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord en de interessante gedachtewisseling, ook met de collega's.

Over minder dan tien jaar tonen de cijfers van de instroom een daling aan van bijna 10 procent van diegenen voor wie de lerarenopleiding eerste keuze is. Dat is verontrustend. Het heeft ongetwijfeld met de attractiviteit van het beroep te maken. Het is moeilijk om de cijfers te differentiëren tussen kleuter-, lager en secundair onderwijs, maar de instroom uit aso- en tso-richtingen blijft ongeveer constant, terwijl de instroom uit de bso-richtingen stijgt. Deze indicator hangt

misschien wel samen met de eerste in verband met de eerste keuze. De analyse is al vaker gemaakt, onder andere door de heer Oosterlinck, dat er een probleem is wat de sterkte van de instroom betreft. Veel lerarenopleidingen zeggen het ook zelf. Vaak geven ze in het eerste jaar nog kennis door die in het secundair onderwijs verworven zou moeten zijn. Het maakt dat de opleiding minder vakspecifiek wordt. De complexiteit in de scholen wordt natuurlijk altijd groter, niet alleen wat leerstoornissen betreft, maar ook wat diversiteit betreft: stedelijke problematiek, straatproblematiek. We moeten echt wel op versterking van het profiel werken.

Zoals u zegt, is de instroom van jongeren met een allochtone achtergrond niet groot genoeg. In Brussel zou die zeer groot moeten en kunnen zijn, maar ook daar zijn de opleidingen onvoldoende attractief. Een tijdje geleden heb ik een vraag gesteld over het probleem met stageplaatsen, specifiek voor moslima's, omdat ze vaak niet met een hoofddoek op school terecht kunnen. Het is blijkbaar een zeer recent probleem waardoor moslima's in opleiding afhaken.

Misschien is het goed om dat ook eens te bekijken in de scholen, om te peilen hoe groot het probleem is. Dit is nu incidenteel. Het is mij enkele keren gesignaleerd. Maar als het een groot probleem is, is het raadzaam om ons daarover nog eens te beraden.

U zegt dat u voor de niet-bindende toelatingsproef/oriënteringstest wilt werken met bestaand materiaal. U wilt de beste elementen uit bestaande proeven samenleggen om tot een nieuwe proef te komen. Is daar draagvlak voor bij de instellingen? In mijn ervaring willen ze nogal eens sterk aan hun eigen instrumentarium blijven hangen. Zijn ze bereid om hun eigen testen te overstijgen en effectief naar een betere en sterkere algemene proef te gaan, die dan overall toepasbaar is? Als u van plan bent om de instellingen op die manier mee in een traject te nemen, kan ik me voorstellen dat de timing van volgend academiejaar niet haalbaar is. Kunt u dat bevestigen?

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik ben zeer tevreden met uw antwoord over de visie en de aanpak om de lerarenopleiding te versterken. U hebt zelf gezegd dat suggesties voor de screening bij de instroom welkom zijn. Ik ga akkoord dat het onderzoeken van pedagogische vaardigheden vrij vroeg is, omdat die net in de opleiding worden ontwikkeld. Maar er zijn voorbeelden uit andere landen waar leiderschapstalenten worden gescreend. Dat blijkt wel relevant te zijn als vaardigheid in de job van leerkracht.

Voor het curriculum wijst de inspectie op zeer belangrijke elementen: zelfreflectie en een onderzoekende houding. In de lerarenopleiding, en zeker de hervormde, komt dat sterk aan bod. Natuurlijk is dat niet meegegeven in de vorming van de meeste leerkrachten die vandaag in het werkveld actief zijn en een bacheloropleiding hebben gevolgd. Het is belangrijk om te kijken wat er gebeurt op de werkvloer. Onderzoek heeft ons al het inzicht gegeven dat goed opgeleide leerkrachten, als ze op het werkveld terechtkomen, en daar vrij eenzaam staan met hun zelfreflectie, onderzoekende houding en vernieuwende methodieken, dat niet zo lang kunnen volhouden. Hoe we innovatie kunnen versterken in de onderwijswereld in het algemeen, is een belangrijk element.

Er zitten inderdaad heel wat kansen in de samenwerking tussen de CVO's en de universiteiten. Ik ben blij dat u zegt dat niet alle CVO's slecht scoren in de evaluatie. Er zijn er ook die kwaliteitsvol zijn. Het is dan interessant om te kijken naar de schaal waarop de opleidingen worden aangeboden. De kleinschaligheid van bepaalde instellingen kan misschien een impact hebben op de kwaliteit.

Ik ben het volledig eens met uw reactie op de 'outside-the-box'-nota. Daar ben ik tevreden mee. Ik ben ervan overtuigd dat LIO echt een troef is waarop we

moeten voortbouwen. Het toepassen van LIO en een aangepast curriculum kunnen een serieuze versterking zijn van de lerarenopleiding. Voor de oriënteringsinstrumenten wil ik één bezorgdheid meegeven: als we een instrument ontwikkelen voor het hoger onderwijs, mogen we niet vergeten dat hbo5 ook een onderdeel is van ons hoger onderwijs. Er moet worden bekeken of de screeningsinstrumenten zijn aangepast voor deze studenten, en dat ze niet enkel gericht zijn op de studenten in de doorstromingsrichtingen.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik ben het met heel veel opmerkingen eens. Ik ga nog even in op de timing. Al die zaken samen vormen een enorme werf. Het dringendste voor mij is nu de ambitie om ervoor te zorgen dat de universiteiten en de CVO's voor de SLO's gebruikmaken van elkaars sterktes. Daarvoor is er een brugfiguur nodig, die dat kan doen. Want het vraagt een reorganisatie op het terrein.

U vraagt naar het oriënteringsinstrument en de instaproef. Dat vind ik een mooi woord, we hebben al duizend synoniemen voor toelatingsproef gezocht, dat had ik nog niet gehoord. Er is een substantieel verschil tussen de twee, maar ze moeten een gezamenlijke cadans kunnen houden.

Gisteren is mij voorgesteld om het aspect taal naar voren te schuiven voor de lerarenopleiding. Als dat op een consensus kan rekenen, kunnen we daarmee weg. Dat bespeur ik hier. U zegt ook dat we niet alles kunnen testen. Mevrouw Helsen, u hebt het over leiderschapskwaliteiten. Alles kan voor mij, maar we moeten wel iets concreets hebben. En we kunnen niet alles testen.

De hogescholen willen met een intakegesprek starten. Dat zien ze vrij snel en efficiënt zitten. Maar we moeten hun ook tools aanreiken om goed aan de slag te kunnen gaan. De test op zich zal de beste toets zijn om te zien of we goed bezig zijn. Als we daarover eensgezindheid kunnen bereiken, kan ik vrij snel weg. Voor de lerarenopleiding in de wetenschappen zou het wat sneller kunnen gaan, omdat er al veel bestaat qua instaproef.

Mevrouw Gennez, u zegt dat ze zich graag aan hun eigen ding houden. Dan gaat het over de testen die ze hebben en de vraag of die als oriëntering kunnen worden gebruikt in het secundair onderwijs. Gisteren hebben ze mij ook gevraagd wat ik verwacht: dat ze zoiets doen op het niveau van de universiteit of dat ze zoeken naar integratie? Ze hebben ons een werkvoorstel gedaan. Er is ook een commissie geïnstalleerd die dat bekijkt. Het vraagt ook participatie van het secundair onderwijs. Iedereen vindt die testen potentieel wel complementair. LUCI en SIMON zijn ook al wetenschappelijk gevalideerd. Ik wil niet met de administratie iets helemaal nieuws ontwikkelen, waaraan we vier jaar werk hebben, dat we dan op het einde van de legislatuur kunnen voorstellen en waarvan dan wordt gevraagd of het de toets wel zal doorstaan. Terwijl alle instellingen een eigen oriënteringstest hebben. Nee, ik wil graag tot één iets komen.

Gisteren was men positief, mevrouw Gennez, en ik denk wel dat het oprecht was. Als dat de verwachting is, gingen ze ermee aan de slag gaan, met de scholen erbij. Het moet iets zijn dat kan worden gevalideerd, maar als er op één plaats expertise bestaat, is het wel bij onze hogere instellingen zelf. Zij zijn ook geïnteresseerd in de omgekeerde beweging. Als de eindtermen voor het secundair onderwijs worden onderworpen aan een screening, willen ze ook beter worden betrokken. Dat was goed.

We zien elkaar begin juni opnieuw. Dan kunnen we al een stuk verder staan. Gisteren heb ik ook gezegd dat ze wat mij betreft nu voort kunnen werken. Betekent dat dat we één oriënteringsinstrument hebben voor het eerstvolgende academiejaar? Dat kan niet. Maar als het resultaat kan zijn dat we tegen het academiejaar daarna een oriënteringsinstrument hebben waar ook de

hogescholen en universiteiten achter staan, en uiteraard ook hbo5, niet te vergeten, hebben we goed gewerkt.

Iemand die de test SIMON wil doen, komt uit op alle mogelijke richtingen in Gent. Ik vind het spijtig dat niet het volledige aanbod van hoger onderwijs daarin zit. Maar dat vraagt dat men data wil uitwisselen. Dat kan heel snel gaan, maar ze moeten willen. Als we daar door zijn, zijn we er bijna.

Ik heb vandaag van u een goed klankbord gekregen. Daarop kan ik voortwerken, asap, zoals dat heet.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitwisseling van informatie tussen instellingen voor hoger onderwijs – 1352 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de beveiliging van persoonsgebonden gegevens in het onderwijs – 1423 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp.a): Verschillende instellingen van ons hoger onderwijs hebben maatregelen genomen om studenten beter te begeleiden en op te volgen wanneer hun eerste jaar niet verloopt zoals zou moeten. In de KU Leuven moeten de eerstejaars minstens 30 procent van hun opgenomen studiepunten halen, anders mogen ze zich het jaar daarop niet voor dezelfde opleiding inschrijven. De UGent vraagt dat studenten aan het einde van het tweede jaar ten minste 75 procent van de studiepunten van het eerste jaar hebben behaald, als ze hun opleiding willen voortzetten.

In het verleden konden studenten die studievoortgangsmaatregelen omzeilen door zich voor dezelfde opleiding in te schrijven aan een andere instelling. Dat zou nu onmogelijk worden gemaakt door de uitwisseling van studievoortgangsgegevens tussen de instellingen via een databank. De decretale basis daarvoor vinden we in Onderwijsdecreet XXV.

Minister, hebt u bij de ontwikkeling van de databank oog gehad voor de bescherming van de privacy van de studenten en de vrije onderwijskeuze? Werd het advies van de Privacycommissie ingewonnen? Wie heeft er allemaal toegang tot de databank? Heeft die databank nog andere functies naast de informatie-uitwisseling over de studievoortgang?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Mijn vraag is niet gelijklopend, maar ik zal ze gewoon stellen.

Minister, uw administratie heeft heel wat databanken en houdt heel wat persoonsgebonden gegevens bij, niet alleen over personeelsleden, maar ook over leerlingen en ouders. De gegevens bevatten informatie voor een goede werking van het ministerie en van de scholen, maar sommige informatie is misschien ook aantrekkelijk voor bepaalde mensen en/of organisaties met minder goede bedoelingen.

Als we nog maar enkel naar de problematiek van radicalisering kijken, kan het misschien interessant zijn voor deze mensen of organisaties om te weten welke leerlingen hebben gekozen voor een bepaald levensbeschouwelijk vak. Je moet echt geen schrijver van goedkope thrillers zijn, om in te zien dat deze informatie in de verkeerde handen een groot probleem kan zijn. We mogen er dan ook van uitgaan dat deze gegevens op een correcte en vooral veilige manier worden verwerkt en beveiligd.

Minister, zijn deze gegevens voldoende beveiligd? Wordt dit op regelmatige basis getest? Bent u zich bewust van het feit dat bepaalde informatie mogelijk interessant kan zijn voor bepaalde mensen of organisaties met minder goede bedoelingen? Zijn hierover eventueel afspraken gemaakt met de Staatsveiligheid of andere instanties? Zijn er in het licht van recente gebeurtenissen nog extra maatregelen getroffen? Zijn er maatregelen genomen die het aantal mensen beperken dat toegang heeft tot net die gevoelige informatie waarin een koppeling wordt gemaakt tussen personen en levensbeschouwing?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck (N-VA): Minister, ik wil me aansluiten bij de vraag van mevrouw Soens. We hebben daarover kort van gedachten gewisseld naar aanleiding van een actuele vraag. Ik benadruk het belang van die informatie-uitwisseling. De bedoeling is om efficiënt te kunnen werken, ook voor de student zelf en voor zijn toekomstkansen. We zullen deze initiatieven bespreken bij OD XXV.

Er moeten afspraken worden gemaakt tussen de hogescholen en de universiteiten. Hebt u al een zicht op de timing voor de uitrol van die maatregelen? Kunt u duiden wat we precies gaan definiëren als persoonlijke elementen? Ik begrijp de bekommernis. Wat moet worden meegenomen, wat niet? Wat is relevant en wat niet voor deze databank?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Het Onderwijsdecreet XXV moet natuurlijk nog worden behandeld. Anderzijds heeft de regering een voorontwerp goedgekeurd. Minister, kunt u ons al meedelen wat de Raad van State zegt in verband met de artikels rond de databank, of is dat advies nog niet binnen? Anderzijds biedt het me wel de mogelijkheid om mijn zorg uit te drukken dat we OD XXV zo spoedig mogelijk na het paasreces in deze commissie zouden kunnen bespreken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, wij zijn keihard aan het werken, het is nachtwerk. Wij zouden graag OD XXV morgen op de regering agenderen, maar het advies moet wel binnen zijn. Ik hoop dat het lukt, maar dat hangt ook van mijn dierbare vrienden in de coalitie af. *(Opmerkingen. Gelach)*

Mevrouw Soens, dank u voor de vraag. OD XXV moet nog in het parlement gestemd worden zoals u weet. Het is een van de maatregelen die daarin zit. U zult daar ook over kunnen stemmen. We zullen het hier nog moeten bespreken. Het is voor mij heel belangrijk dat we daarmee vooruit kunnen.

Sinds 2008-2009 baat het huidige Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen (AHOVOS) de Databank Hoger Onderwijs (DHO) uit. Die bevat alle inschrijvingen, gevolgde opleidingsonderdelen en het resultaat voor alle studenten aan de Vlaamse hogescholen en universiteiten. Het resultaat bevat de info of de credit voor het opleidingsonderdeel verworven, niet verworven of gedelibereerd is, dus niet de eigenlijke score van de student. We beschikken dus eigenlijk al zeer geruime tijd over een centrale databank op basis

waarvan het studierendement van de studenten kan worden vastgesteld. De gegevensuitwisseling bevat ook diensten tussen AHOVOS en de instellingen om de individuele studiehistoriek van studenten te raadplegen. Deze diensten zullen in de toekomst worden aangepast, zodat de instellingen de nodige gegevens kunnen raadplegen om na te gaan of voor studenten die van andere instellingen komen een bindende voorwaarde kan worden opgelegd. We hebben er al discussies over gehad. Ik vind dat iedereen veel kansen verdient, maar ik vind dat je elkaars historiek moet kunnen bekijken om een student zo goed mogelijk te begeleiden.

Ik denk dat voldoende aandacht wordt besteed aan privacy. Er loopt op dit ogenblik een apart traject voor het bekomen van de privacymachtigingen naar aanleiding van de ruimere vernieuwing van de DHO. In totaal moeten er drie machtigingen worden bekomen. We willen dat de instellingen hoger onderwijs via DHO toegang krijgen tot de persoonsgegevens van studenten uit de authentieke bronnen bij het Rijksregister en de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Er moeten drie machtigingen worden bekomen bij verschillende instanties om de privacy van studenten te garanderen. Deze machtigingen worden aangevraagd door en voor het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, maar ook voor de 23 hogeronderwijsinstellingen.

De eerste betreft een machtiging bij het Sectoraal comité van het Rijksregister. AHOVOS heeft op 10 september 2014 een machtiging verkregen van het Sectoraal comité van het Rijksregister in het kader van de gegevensuitwisseling via DHO 2.0 en voor het gebruik van het Rijksregisternummer. We hebben een tweede machtiging nodig om via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, het Rijksregister te bevragen. Die machtiging is ons verleend door het Sectoraal comité van de Sociale Zekerheid en van de Gezondheid op 7 oktober 2014. Een derde en laatste machtiging is ten slotte nodig van de Vlaamse Toezicht-commissie (VTC) met betrekking tot de uitwisseling van alle inschrijvingsgegevens van studenten. Deze machtiging omvat de volledige gegevensuitwisseling en is in opmaak. Deze machtiging betreft dan niet alleen toegang tot de authentieke bron, maar ook de motivering van het uitwisselen van alle gegevens.

Aan de hogeronderwijsinstellingen is gevraagd om de nodige voorzieningen te nemen met betrekking tot informatieveiligheid door het aanstellen van een veiligheidsconsulent en het opmaken van een veiligheidsbeleid.

Eerder viel de gegevensuitwisseling via DHO onder het koninklijk besluit van 7 juli 2002 waarbij het Ministerie van Onderwijs toegang kreeg tot het gebruik van het Rijksregister met als doel de follow-up van de studieloopbaan van de student. In de huidige DHO zijn de inschrijvingen van studenten raadpleegbaar door de instellingen, inclusief inschrijvingsonderdelen, studiepunten en resultaten, ook aan een andere instelling, maar met uitzondering van niet-generatiestudenten in het lopende academiejaar, want daar hebben ze natuurlijk geen zaken mee. Dit valt onder het doeleinde van de follow-up van de studieloopbaan.

Voor de vraag rond de vrije onderwijskeuze verwijs ik naar de Codex Hoger Onderwijs, namelijk artikel II.195. Een student schrijft zich in aan de instelling van zijn keuze voor zover hij voldoet aan de decretale en reglementaire toelatingsvoorwaarden. De voorgestelde decreetswijziging rond studievoortgangsbewaking is in dezen een decretale voorwaarde voor studenten die al minstens een academiejaar hoger onderwijs achter de rug hebben. De DHO is hierbij een van de tools aan de hand waarvan de instellingen de studievoortgang in goede banen kunnen leiden.

Heeft die databank nog andere functies? Ze is niet nieuw, ze bestaat al sinds 2008-2009 en wordt gebruikt. Ze is volledig decretaal verankerd en heeft een aantal doelstellingen die in de Codex Hoger Onderwijs staan. De belangrijkste

doelstellingen zijn het ondersteunen van de financiering van de hogeronderwijsinstellingen en van het leerkrediet van de studenten. Dat moet ook kunnen worden opgevolgd. Daarnaast is de DHO ook een bijzondere vorm van e-government en digitalisering voor de Vlaamse burger. Ik vind het schitterend dat dat op die wijze bestaat.

Ik kom tot de vragen van de heer De Ro. De gegevensuitwisseling tussen scholen en het Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming gebeurt op een beveiligde manier met digitale certificaten, bijvoorbeeld voor het opzetten van een versleuteld communicatiekanaal, de encryptie, of voor het handtekenen van berichten die uitgewisseld worden. Voor medewerkers is de toegang tot die gegevensbank maximaal geregeld op basis van het need-to-knowprincipe. De kritieke applicaties zijn ontsloten via het Vlaams platform voor toegangsbeheer dat instaat voor adequate authenticatie, autorisatie en logging (ACM). Het beheer van wie er toegang tot de informatie krijgt en welke rechten iemand krijgt, is geregeld door het opzetten van een efficiënt gebruikersbeheer. De toegangen tot informatie en/of applicaties die nog op basis van gebruikersnaam en wachtwoord gebeuren, zijn gedocumenteerd en maken deel uit van een permanent technisch traject.

Het Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming hanteert al enkele jaren, zo zegt men mij, strikte richtlijnen voor de bescherming en de vrijgave van gegevensbronnen. Als er informatie wordt verspreid, let een team specialisten erop dat er geen mogelijkheden zijn om gevoelige gegevens te verspreiden of individuen herkenbaar worden. Deze richtlijnen zijn opgesteld door een stuurgroep informatie. Als er vragen binnenkomen om specifieke informatie over groepen, worden deze dossiers altijd voorgelegd aan ofwel de Vlaamse Toezichtcommissie voor het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer ofwel aan het bevoegde comité van de Privacycommissie. Zonder een machtiging wordt er in principe geen informatie uitgewisseld. Bovendien moet er een deontologische code worden ondertekend door de vragende partijen. Ook de eigen personeelsleden van het Vlaams Ministerie voor Onderwijs en Vorming worden gewezen op de gevoeligheid van de informatie waartoe ze toegang hebben en moeten een verklaring ondertekenen.

Er is twee jaar geleden een protocolakkoord afgesloten dat betrekking heeft op de uitwisseling van informatie en persoonsgegevens tussen de Veiligheid van de Staat en de diensten van de Vlaamse onderwijsadministratie. Daarin zijn een aantal praktische afspraken gemaakt.

In opvolging van het rapport Thema-audit is er binnen het Ministerie van Onderwijs en Vorming een werkgroep beveiliging opgericht. Deze werkgroep heeft als taak om enerzijds een globale aanpak voor het verhogen van de informatieveiligheid uit te tekenen en anderzijds om voorstellen te formuleren om via kleine ingrepen, bijvoorbeeld sterkere paswoorden, de veiligheid op zeer korte termijn te verhogen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Minister, dank u voor het antwoord. Ik ben blij dat u een belangrijke nuance hebt gemaakt in verband met de scores en het resultaat. Het was ook een vraag van de studenten om in ieder geval geen scores uit te wisselen maar een resultaat. Daar kunnen we niet tegen zijn.

Het is uiteraard positief dat een dergelijke databank wordt gebruikt om studenten beter te begeleiden. Dat heb ik in de plenaire ook gezegd. Het zou negatief zijn als dat gebruikt wordt om studenten te weigeren en op die manier tot elitescholen te komen. Welke garantie bestaat er vandaag dat die instellingen geen studenten op individuele basis gaan selecteren? Als ik bijvoorbeeld kijk naar OD XXV en naar de wijziging in de Codex Hoger Onderwijs, paragraaf II, zie ik: "Indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een inschrijving geen positief resultaat zal opleveren, kan de inschrijving van de student geweigerd worden."

Mijn vraag is: wie bepaalt wat een eventueel negatief resultaat is? Zijn er grenzen over wat nu precies een positief resultaat zal zijn en wat een negatief? Ik hoop dat instellingen die databank niet zullen gebruiken om studenten puur te selecteren op basis van vroegere trajecten.

Minister, u zegt dat er nog geen advies gevraagd is aan de Privacycommissie. Nochtans moet dat volgens artikel 29 van de Privacywet wel degelijk. Ik lees even voor: "De Commissie dient van advies, hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van de Regering, van de Wetgevende Kamers, van de Gemeenschaps- of Gewestexecutieven, van de Gemeenschaps- of Gewestraden, van het Verenigd College of van de Verenigde Vergadering bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, of van een toezichtscomité, omtrent iedere aangelegenheid die betrekking heeft op de toepassing van de grondbeginselen van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, in het kader van deze wet en van de wetten die bepalingen bevatten inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens." Minister, ik wil u vragen dat er vanuit de regering of desnoods vanuit het parlement advies van de Privacycommissie wordt gevraagd in verband met dit dossier.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Minister, dank u voor het antwoord. Het heeft inderdaad twee elementen. Er is een technisch element. Ik ga ervan uit dat het thema audit databeveiliging nog wel wat extra veiligheidsmaatregelen op technisch vlak kan opleveren. Daarnaast hebt u erop gewezen dat personeelsleden gewezen worden op het belang van het beveiligen van deze gegevens.

Het specifieke thema, de persoonsgebonden materies waar leerlingen en religie gekoppeld worden, wijkt toch wel wat af van alle andere privacygevoelige data die op uw ministerie bewaard worden. Ik benadruk nog eens dat het de enige plek in Vlaanderen is waar de link tussen een naam van een persoon, een adres en een religie kan worden gemaakt. Ik zou het met een boutade kunnen zeggen. In bepaalde steden worden fysieke plaatsen, zoals scholen en gebedshuizen, bewaakt door politie en nu zelfs door legereenheden. Maar wat baat een dergelijke beveiliging, als er een gaatje in zou zijn waarbij het heel eenvoudig is voor mensen die heel kwaadaardige bedoelingen hebben, om aan dit soort informatie te geraken. In dezen moet ik eindigen met een oproep naar u om de materie van de vraag niet als routine te bekijken.

Iemand van de Veiligheidsdienst zei mij ooit: mocht in mei 1940 er een databank, toen op fiche of op papier, bestaan hebben op het Ministerie van Onderwijs met dergelijke gegevens, dan zou dat bijzonder nuttige informatie zijn geweest voor de nazibezetter om te weten wie bijvoorbeeld het joodse geloof aanhing. Mocht het toen hebben bestaan, kan ik alleen maar hopen dat er een ambtenaar zou zijn geweest die er een lucifer aan zou hebben gehouden. Op dit moment heb je geen leger meer nodig en moet je geen land meer binnenvallen om dergelijke gegevens in bezit te krijgen. Er zijn voorbeelden uit het buitenland waarbij terroristische groeperingen, ook in de cyberwereld inbraken doen.

Voor de Vlaamse overheid in het algemeen en het ministerie van Onderwijs in het bijzonder mag en kan deze materie echt geen routine zijn. Daarom doe ik nog eens de oproep dat men bijvoorbeeld in het kader van die thema-audit toch nog eens goed zou bekijken of de technische veiligheid in orde is en of ieder personeelslid dat hieraan kan – ook in de school, want het is van de school dat men de informatie krijgt –, zich bewust is van het potentiële gevaar. Ook moet men die groep van mensen die daaraan moeten kunnen, misschien beperken of nog meer beperken, tot het uiterste minimum.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Ro, ik neem uw opmerkingen mee. Mevrouw Soens, ik heb de drie machtigingen genoemd die we nodig hebben. U stelde dat ik een advies aan de Privacycommissie moest hebben gevraagd. Dat is dan een vierde orgaan, waarschijnlijk. Dat zou me eigenlijk verbazen. Die databank bestaat immers al langer, en er worden ook al langer gegevens uitgewisseld. Ik zal dit echter bekijken. Het zou me eigenlijk verbazen dat, als dat nodig zou zijn, het al niet vroeger zou zijn gebeurd. *(Opmerkingen van mevrouw Tine Soens)*

Ja, ik zal bekijken of dat nodig is of niet. Anderzijds moeten we natuurlijk wel kunnen opvolgen in dezen. We hebben al twee machtigingen gekregen. De derde is aangevraagd. We hebben ook nog de tijd om dat te doen. Ik laat dat bekijken, en als we het niet doen, dan geef ik u nog iets expliciets. In uw schriftelijke vraag stond de vraag immers niet of ik dit aan de Privacycommissie heb gevraagd. U had het specifiek over de privacymachtigingen. Dat zijn er drie. Ik zal dus bekijken waar eventueel nog aanvullende info kan worden gevonden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over problematisch spijbelgedrag – 1363 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, geachte leden, het Vlaams onderwijs denkt regelmatig na over de problematiek van het spijbelen. Naast het meest recente actieplan tegen spijbelen en grensoverschrijdend gedrag werd tijdens de vorige legislatuur ook een onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek opgeleverd, met als titel 'Van occasionele tot reguliere spijbelaar: een onderzoek naar het profiel van spijbelaars en de invloed van school en omgeving op spijbelen'. Het onderzoek werd gestart in maart 2012 en de studie werd opgeleverd in 2014.

De algemene aanbevelingen uit die studie benadrukken vooral het belang van de leerkracht als contactpersoon tussen leerling en school. Hoewel occasioneel spijbelen en luxeverzuim mogelijk aandacht verdienen, is het toch de problematische afwezigheid van een aantal leerlingen die het meest zorgen baart. Uit de recente cijfers van de Vlaamse Regionale Indicatoren 2014 (VRIND 2014) blijkt dat het aantal meldingen van problematische afwezigheden gaandeweg is opgelopen, van 1,2 procent in het schooljaar 2007-2008 tot 1,6 procent in het schooljaar 2012-2013.

In de vorige actieplannen werd geen bijzondere aandacht besteed aan specifieke doelgroepen, hoewel ondertussen wel duidelijk is geworden dat er grote onderlinge verschillen bestaan tussen de diverse opleidingen. In het deeltijds onderwijs is 36,7 procent van de schoolbevolking problematisch afwezig, in het gewoon voltijds algemeen vormend secundair onderwijs slechts 0,1 procent. De bestaande actieplannen tegen spijbelen en grensoverschrijdend gedrag hebben dus nog niet geleid tot een afname. Het aantal problematische spijbelaars is jammer genoeg zelfs licht toegenomen.

Minister, welke verklaring ziet u voor het toenemende aantal problematische afwezigheden in het secundair onderwijs? Welke aanbevelingen uit de studie zijn

mogelijke en haalbare opties om plaatselijk of overkoepelend het problematisch spijbelgedrag tegen te gaan? Voorziet u in actie om gericht de groepen aan te pakken waarbinnen problematisch spijbelen het meest voorkomt? Dat is eigenlijk mijn belangrijkste vraag. Zo ja, welke?

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Mevrouw Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, minister, geachte leden, dat problematisch spijbelgedrag moet inderdaad meer onder de aandacht worden gebracht. We wachten op een plan. Ik dacht dat het misschien zou lukken voor de paasvakantie, maar dat zal er misschien na de paasvakantie komen. Het is belangrijk dat er in dat plan hieraan de nodige aandacht wordt besteed. Die ongekwalificeerde uitstroom van jongeren is inderdaad een heel groot probleem, dat we niet mogen ontkennen. Daadkracht en actie zijn nodig om te vermijden zij ook zonder diploma op die arbeidsmarkt komen. Het is immers meermaals bewezen dat zonder diploma de toekomstperspectieven en de kansen op een job sterk afnemen.

Daarbij aansluitend wil ik ook nog even het luxeversuim onder de ruimere aandacht brengen. Het gaat hier dikwijls over ouders die het zich kunnen permitteren om voor het einde van de schoolperiode op vakantie te vertrekken met de kinderen, of om te laat terug te komen bij het begin van een schoolperiode. Dat stuurt echt een verkeerd signaal naar de leerlingen die wel op tijd naar school gaan, die wel aanwezig zijn, leerlingen van wie de ouders niet over die middelen beschikken om op vakantie te gaan. Mogen ze dan meer? Wordt er van hen meer toegelaten? We moeten ter zake echt verder kijken dan de puur praktische kant van de zaak. Heel veel scholen stellen immers alles in het werk om armoede op school bespreekbaar te maken, samen met de leerlingen van de klas. Ze proberen zo veel mogelijk op te lossen, proberen ouders ter zake tegemoet te komen. Als die kinderen dan moeten toekijken hoe mensen die het zich kunnen permitteren, zomaar een halve of een hele dag school missen, dan is dat moeilijk uit te leggen. De ernst van luxeversuim wordt daarom volgens mij nog te veel over het hoofd gezien. Zoals ik echter al in diverse schriftelijke vragen heb gesteld, kijk ik uit naar het leerrechtplan. Dan kunnen we er samen met het beleid voor zorgen dat alle vormen van spijbelen aan banden worden gelegd, en dat de leerlingen en de ouders beseffen dat de hele toekomst van een leerling op het spel staat.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank u voor de zeer interessante vragen en de aanvullende bedenkingen die zijn geuit. Ik wil beginnen met een nuance: de stijging van het aantal problematische afwezigheden in het secundair onderwijs is, zeker in de eerste schooljaren van registratie, te wijten geweest aan meer aandacht voor spijbelen in de scholen én een betere registratie van de afwezigheden. Er is de afgelopen jaren echt sterk ingezet op de aanpak van spijbelen. Dat heeft ertoe geleid dat scholen zich steeds meer bewust zijn geworden van het probleem.

Tot en met het schooljaar 2012-2013 zijn de Vlaamse spijbelcijfers gebaseerd op de meldingen van problematische afwezigheden van de scholen. Vanaf het schooljaar 2013-2014 zijn er geen aparte meldingen van problematische afwezigheid meer, maar wordt de informatie over het aantal leerlingen die dertig halve dagen of meer problematisch afwezig zijn, uit DISCIMUS gehaald. Dat maakt dat we nu beschikken over meer fijnmazige beleidsinformatie over spijbelen. Daardoor kunnen we in de toekomst de cijfers meer in detail gaan bekijken en het beleid daar ook op afstemmen.

U weet dat ik werk aan een geïntegreerd actieplan met betrekking tot de aanpak van vroegtijdig schoolverlaten, met betrekking tot spijbelen als risico voor en voorspeller

van vroegtijdig schoolverlaten en met betrekking tot het garanderen van een leerrecht als een vorm van preventie. Voor dat actieplan heb ik me laten inspireren door de studie uit 2014 en door goede praktijkvoorbeelden. Het actieplan bevat ook een aantal zeer concrete, ambitieuze acties om spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten aan te pakken. Het onderzoek heeft het over het voorkomen en terugdringen van onderwijsachterstand, het hebben van hoge verwachtingen ten aanzien van de prestaties van leerlingen, het stimuleren van succeservaring, een goede studie- en beroepskeuzebegeleiding, die leerlingen een toekomstperspectief geeft, het creëren van een warm en veilig schoolklimaat, een sterk beleidsvoerend vermogen, het stimuleren van leerlingenparticipatie enzovoort.

Een belangrijke groep spijbelaars zijn de zogenaamde 'oudergedoogde sociale spijbelaars'. Diegenen die de scholen zien als een bondgenoot om het spijbelen terug te dringen, blijken er zelf vaak van op de hoogte te zijn of er de oorzaak van te zijn. Het kan echter ook omgekeerd, namelijk ouders die er door opvoedingsonmacht niet in slagen om hun kinderen te doen stoppen met spijbelen. Voor die groep ouders willen we in aangepaste maatregelen kunnen voorzien.

Ik zal zo snel mogelijk met mijn actieplan leerrecht komen, maar ik ben ook samen met mijn collega bevoegd voor welzijn aan het werken aan een aantal flexibele trajecten waardoor time-out en persoonlijke ontwikkelingstrajecten meer op maat van bepaalde groepen zullen worden gemaakt. Dat vraagt ook een aantal structurele ingrepen, die echter, denk ik, zeker mee zullen helpen om de uiteindelijke doelstellingen te bereiken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik zal nog even proberen duidelijker mijn punt te maken. Als men naar de algemene statistieken over spijbelgedrag kijkt, dan zou men – misschien kort door de bocht – kunnen zeggen dat er geen probleem is. Als we echter kijken naar specifieke doelgroepen, dan constateren we dat er een groot probleem is. Uw voorganger, maar daarvoor bent u niet verantwoordelijk, heeft steeds geprobeerd dit probleem algemeen aan te pakken, maar wij pleiten ervoor te kijken naar heel specifieke doelgroepen waarmee er wel ernstige problemen zijn. Dat is de raad en de suggestie die ik wil meegeven met betrekking tot uw actieplan leerrecht, waar we met grote belangstelling naar uitkijken en dat we hopelijk zo spoedig mogelijk ontvangen.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Mevrouw Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kijk inderdaad mee uit naar uw actieplan, en dan zullen we daar wel verder over discussiëren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de bemiddeling en de klachtenprocedure bij de afweging van de redelijkheid van de aanpassingen bij de inschrijving in het gewoon basisonderwijs van leerlingen die beschikken over een verslag voor toegang tot buitengewoon onderwijs – 1389 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, minister, geachte leden, het M-decreet wijzigde de regels voor de inschrijving in het gewoon basisonderwijs voor leerlingen met een beperking. De draagkrachtafweging werd vervangen door een nieuwe regeling, waarbij de redelijkheid van aanpassingen centraal staat. Die nieuwe regeling maakt een onderscheid tussen een inschrijvingsrecht dat onverkort geldt en een inschrijvingsrecht onder ontbindende voorwaarde. Of een leerling al dan niet beschikt over een verslag of een gemotiveerd verslag, is daarbij doorslaggevend. Het recht op inschrijving in een school naar keuze geldt onverkort voor leerlingen zonder verslag, uiteraard, die het gemeenschappelijke curriculum volgen en bij wie eventueel wel de redelijke aanpassingen kunnen worden toegepast. Dit onverkorte inschrijvingsrecht is ook geldig voor leerlingen met een gemotiveerd verslag, omdat ze dan in aanmelding komen voor gongbegeleiding (geïntegreerd onderwijs).

Als ouders hun kind met een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs in een school van het gewoon onderwijs willen inschrijven, dan kan dat enkel onder die ontbindende voorwaarde. Dat geeft het schoolbestuur de tijd om een grondige afweging te maken van de redelijkheid van de aanpassingen die nodig zijn. Het schoolbestuur gaat dan in overleg met de ouders, de klassenraad en het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) om die aanpassingen te bekijken die nodig zijn voor de leerling. Bij deze afweging van de redelijkheid van de noodzakelijke aanpassingen wordt eerst gekeken naar de aanpassingen die nodig zijn om het gemeenschappelijke curriculum te volgen. Als dat curriculum niet kan worden gevolgd, kijkt men in tweede instantie na of een aangepast curriculum mogelijk is, opnieuw binnen die redelijke aanpassingen.

Als de school de aanpassingen redelijk acht, dan wordt de leerling definitief ingeschreven. Indien het schoolbestuur na overleg de aanpassingen onredelijk acht, dan worden de ouders en eventueel het lokaal overlegplatform (LOP) op de hoogte gebracht van de niet-gerealiseerde inschrijving. Het schoolbestuur moet die beslissing ook motiveren. Ouders kunnen eventueel beroep aantekenen bij het CLB of bemiddeling door het LOP vragen indien ze niet akkoord gaan met de genomen beslissing, ondanks het feit dat daar toch een hele procedure aan is voorafgegaan. Ouders of andere belanghebbenden kunnen tegen de beslissing van het schoolbestuur rechtstreeks een klacht indienen bij de Commissie inzake Leerlingenrechten, die de motivering dan uiteraard zal onderzoeken. In het M-decreet is er echter ook sprake van een bemiddelingscommissie die zal worden samengesteld.

Ondertussen is januari voorbij en lopen de inschrijvingen voor volgend schooljaar volop. Weldra zullen waarschijnlijk dan ook wel de eerste betwistingen over de redelijkheid van die aanpassingen beginnen op te duiken. Op welke wijze zijn de LOP's en de Commissie inzake Leerlingenrechten voorbereid om deze moeilijke afweging tijdig, zodat de ouders eventueel nog andere oplossingen kunnen zoeken, boven op de normale werkzaamheden te kunnen uitvoeren? Op welke wijze zullen de ouders worden ingelicht over die procedures die ze mogelijk kunnen volgen bij de betwisting? Is er nog een beroepsprocedure mogelijk, mocht de beslissing van de Commissie inzake Leerlingenrechten toch in het voordeel van de school zijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: U weet dat de LOP's over heel wat ervaring en expertise beschikken in bemiddelingen. Voor mij spreekt het voor zich dat we de mensen binnen de LOP's nog wat vertrouwd moeten maken met dat nieuwe kader, waarin de afweging van die redelijke aanpassingen centraal staat. Ons Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) voorzag echter al uitgebreid in de opleiding voor de LOP-deskundigen met betrekking tot het M-decreet. Zij zouden dus eigenlijk vrij goed geïnformeerd moeten zijn, maar we houden wel de vinger aan de pols en bekijken of dat ook overal en daadwerkelijk op dezelfde manier gebeurt.

Het M-decreet voorziet ook in de uitbreiding van de Commissie inzake Leerlingenrechten (CLR) bij de behandeling van klachten die betrekking hebben op leerlingen met een verslag dat toegang geeft tot het buitengewoon onderwijs en die worden geweigerd omwille van de disproportionaliteit van de aanpassingen. De commissie zal bij de behandeling van dergelijke klachten worden uitgebreid met leden die expertise hebben op het gebied van de praktische realisatie van redelijke aanpassingen. Daarbij zal de vertegenwoordiging verzekerd worden van personen met een handicap, van het personeel en van de onderwijsverstrekkers. Het ministeriële besluit dat de samenstelling van de CLR regelt, wordt momenteel aangepast.

Het M-decreet voorziet eveneens een Vlaamse Bemiddelingscommissie die bemiddelt op initiatief van de school, het CLB of de ouders. Deze commissie wordt opgericht tegen 1 september 2015. De commissie bemiddelt enkel nadat de verschillende fases van het zorgcontinuüm doorlopen zijn tot de fase van uitbreiding van zorg en na het doorlopen van de interne klachtenprocedure van de school of van het CLB.

De CLB's zijn uiteraard een belangrijke partner in het informeren van ouders over hun rechten. De update van het M-decreet, die als bijlage bij de Klasse voor Leraren werd verspreid, bevat een stroomdiagram met de procedures die gevolgd kunnen worden. Op die manier weten de leraars het zeer goed.

De wijzigingen in de regelgeving rond inschrijvingsrecht zijn ook opgenomen in de omzendbrief.

Tegen een advies van de Commissie inzake Leerlingenrechten omtrent een klacht staat geen beroep open bij de Vlaamse Regering. Beroep is enkel mogelijk via de rechtbank. Dat is ook wijs.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Minister, we zijn goed voorbereid, en dat was mijn bezorgdheid.

De heer Jo De Ro (Open Vld): U zegt dat de Commissie inzake Leerlingenrechten zou worden uitgebreid met vertegenwoordigers van personeel, scholen en mensen met een handicap. Zijn dat organisaties van mensen met een handicap?

Minister Hilde Crevits: Ik weet niet of dit via de regering moet gaan. We zorgen voor een vertegenwoordiging. Ik denk dat het via de verenigingen gaat, maar ik moet dat bekijken. Ik heb daar geen verdere informatie over.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.